

Usporedba eufemizama u hrvatskom i kineskom jeziku

Peng, Yuehan

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:418333>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-26**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za kroatistiku

Katedra za hrvatski standardni jezik

Yuehan Peng

**USPOREDBA EUFEMIZAMA
U HRVATSKOM I KINESKOM JEZIKU**

DIPLOMSKI RAD

8 ECTS-a

Mentorica:

prof. dr. sc. Bernardina Petrović

Zagreb, 10. srpnja 2022.

PODACI O AUTORICI

Ime i prezime: Yuehan Peng

Datum i mjesto rođenja: 10. srpnja 1998., Yiyang (Narodna Republika Kina)

Studijske grupe i godina upisa: Jednopedmetni studij kroatistike, 2020.

JMBAG: 0130362905

PODACI O RADU

Naslov rada na hrvatskome jeziku: *Usporedba eufemizama u hrvatskom i kineskom jeziku*

Naslov rada na engleskome jeziku: *Comparative study of euphemism in Croatian and Chinese language*

IZJAVA O AUTORSTVU DIPLOMSKOGA RADA

Ovime potvrđujem da sam osobno napisala diplomski rad pod naslovom

Usporedba eufemizama u hrvatskom i kineskom jeziku

i da sam njegova autorica.

Svi dijelovi rada, podaci ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima (mrežni izvori, udžbenici, knjige, znanstveni, stručni članci i sl.) u radu su jasno označeni kao takvi te su navedeni u popisu literature.

Ime i prezime studentice

Yuehan Peng

Zagreb, 12. srpnja 2022.

Sadržaj

Uvod.....	1
1. Postanak i razvoj eufemizama u kineskom i hrvatskom jeziku	3
2. Kriteriji razdiobe eufemizama	5
2.1 Eufemizmi vezani za život pojedinca	5
2.1.1 Intimni dijelovi tijela	5
2.1.2 Fiziološke potrebe i izlučevine	7
2.1.3 Seksualnost.....	11
2.1.4 Čovjekove tjelesne značajke	14
2.1.5 Fizički nedostaci.....	16
2.1.6 Bolest.....	17
2.1.7 Mane i poroci	19
2.1.8 Smrt	20
2.2 Eufemizmi vezani za društveni život	27
2.2.1 Društveni odnosi	27
2.2.2 Religijska vjerovanja.....	29
2.2.3 Politika.....	30
2.2.4 Rat.....	32
2.2.5 Gospodarstvo i financije	32
3. Strateški modeli eufemizacije	36
3.1 Eufemizacija s fonetskoga aspekta.....	36
3.2 Eufemizacija s gramatičkoga aspekta.....	38
3.3 Eufemizacija s leksičkoga aspekta	40
3.3.1 Modificiranje.....	40
3.3.2 Pronominalizacija.....	40
3.3.3 Preuzimanje stranih riječi	41
3.3.4 Preoznačavanje ili neologizacija.....	42
3.3.5 Ispuštanje riječi	43
3.3.6 Semantičke promjene	43
4. Funkcije eufemizama	50
4.1 Izbjegavanje tabua	50

4.2. Eufemizmi radi uljudnosti i izbjegavanja vulgarnosti	51
4.3. Čuvanje obraza i pokazivanje simpatije	51
4.4 Smekšavanje i prikrivanje istine	53
Zaključak	54
Literatura	56
Sažetak.....	58

Uvod

Eufemizam je alternativni izraz kojim se govornik koristi kada želi zamijeniti nepoželjan i neprimjeren izraz u komunikacijskoj situaciji i u tome ga se smislu može smatrati vrstom jezične cenzure. Autentičnost u društvenom i kulturnom okružju, proširenost u svakodnevnoj komunikaciji te širok raspon uporabe potvrđuju višefunkcionalnu komunikacijsku strategiju eufemizama, a kako prožimaju različite oblike privatne i javne komunikacije te svjedoče o običajnim i etičkim normama, kulturi, tradiciji i društvenim konvencijama, smatraju se univerzalnom jezičnom pojavom. Istraživanju univerzalnosti eufemizama pridonose i razmatranja o sličnostima i razlikama u strategijama eufemizacije u dvama prostorno i kulturološki udaljenim jezicima.

Iako su o eufemizmima objavljeni brojni radovi u hrvatskoj i kineskoj recentnoj literaturi, kao i o usporedbama eufemizama u kineskom i drugim jezicima poput engleskog, njemačkog, talijanskog i tajlandskog, do sada nije provedeno sustavno istraživanje o usporedbama eufemizama u kineskom i hrvatskom jeziku. Nastojeći popuniti istraživačku prazninu u tome području, ovaj će rad pridonijeti učenju jezičnih posebnosti obaju jezika, razumijevanju dviju kultura i poboljšanju međukulturne komunikacije dvaju naroda.

Polazište za istraživanje ovoga rada bit će primjeri eufemizama prikupljeni iz hrvatskih i kineskih pisanih i mrežnih izvora te konzultacija s izvornim govornicima obaju jezika. Primjeri uključuju i tradicionalne stilski obilježene izraze i eufemizme koji su se pojavili i postali popularni zadnjih godina. Temelj za teorijski dio istraživanja bit će rad Branka Kune *Identifikacija eufemizama i njihova tvorba u hrvatskome jeziku* (2007) te će se prikupljeni primjeri razvrstati uglavnom prema njegovoj klasifikaciji, uz modifikacije pojedinih dijelova. Ujedno će poslužiti radovi koji se bave usporedbama eufemizama u kineskom jeziku i u još nekoliko jezika.

U prvome će se dijelu rada prikazati postanak i razvoj eufemizama u kineskom i hrvatskom jeziku kako bi se postavio temelj za komparativnu analizu. Središnji je dio

rada usmjeren istraživanju dviju osnovnih skupina eufemizama – eufemizama vezanih za život pojedinca i eufemizama vezanih za društveni život. U zadanim će se obrascima navesti i usporediti neutralni izrazi i odgovarajući eufemizmi određenih pojmova svake teme. Izrazi na kineskom bit će označeni *pinyinom* (latiničnim pismom za bilježenje izgovora standardnoga kineskog jezika) i doslovni prijevod na hrvatski. Valja spomenuti da je neke eufemizme na kineskom teško prevesti na hrvatski jer je njihovo doslovno značenje daleko od stvarnoga značenja. U tekstu će se objasniti povijesna i/ili kulturološka pozadina takvih riječi, a pojedini će se eufemizmi izdvojiti u trećem dijelu rada i biti detaljnije objašnjeni.

Treći dio rada propituje strateške modele eufemizacije, a eufemistički se izrazi raščlanjuju s fonetskoga, gramatičkoga i leksičkoga aspekta. Nakon navedenih analiza u tematskom području i postupcima eufemizacije istaknut će se zajedničke funkcije eufemizama u obama jezicima u četvrtome dijelu rada. U zaključnome se dijelu rada iznose spoznaje do kojih se došlo propitivanjem strateških modela eufemizacije i analizom korpusa.

1. Postanak i razvoj eufemizama u kineskom i hrvatskom jeziku

Postanak eufemizama u kineskom i hrvatskom jeziku ima zajednički uzrok, a to je tabu, koji je i temeljni razlog postanka eufemizama u gotovo svim društvima i kulturama. „Još su u pradavna vremena za čovjeka životno važna ili opasna područja poput religije, praznovjerja ili politike bila podvrgnuta cenzuri“ (Mikić 2009: 15). Tako se govori o jezičnome praznovjerju po kojemu su riječi i stvari u izravnoj vezi, zapravo o vjerovanju da se na prirodu nekoga procesa može utjecati imenovanjem, odnosno da promjena naziva utječe na promjenu u samoj prirodi imenovane stvari (Hercigonja-Mikšik 2007: 71). Prema vjerovanjima primitivnih plemena, velika nesreća, bolest ili smrt bile su kazne za povredu svetosti i nedodirljivosti stvari, mjesta ili osoba posvećenih bogovima. „Bojeći se kazne, ali i stvari koju pojedina riječ označuje, ljudi su izbjegavali njezino izravno imenovanje“ (Mikić 2009: 15), a riječi na koje se u nekom društvu odnosila zabrana kasnije su nazvane jezičnim tabuima (Ullmann 1967: 184). Na primjer, jedan od najvećih tabua u Kini je smrt, zato se izbjegava znak za smrt 死 (sǐ) u kineskom, pogotovo tijekom Kineske nove godine kada se taj znak ne smije spominjati, kao i njegovi homofoni poput 四 (sì, „broj četiri“) koji se također smatraju nesretnim. Postojanje tabua opća je pojava u svim kulturama, no u jezičnoj komunikaciji ponekad je neizbježno spominjati ili raspravljati o tim temama, stoga nastaju eufemizmi kojima se zamjenjuje tabu.

Na razvoj eufemizama u kineskom utječu i kineska povijest i društvena kultura. Od dinastije Zhou (11. st. pr. Kr. – 256. pr. Kr.) pojavio se tabu imena u Kini što znači izbjegavanje istoga imena kao car, preci i sveti. Stoga se u obraćanju tim imenima koriste druge riječi ili ih namjerno krivo pišu ili izgovaraju. Ako se već postojeća imena preklapaju s imenima cara ili predaka, moraju se promijeniti, inače se mogu služiti zatvorske kazne (ZDIC 2022). Tabu imena u Kini trajao je do pada dinastije Qing 1912. godine kada se ukinula feudalna monarhija. Osim toga, zbog dalekosežnog utjecaja konfucijanističke etike, etički sustav vrijednosti temelj je kineskog društva. Kinezi pridaju veliku važnost etici i međuljudskim odnosima, na primjer, prema roditeljima i

starijima odnose se s poštovanjem i blagošću te se trebaju spasiti njihovi obrazi. Čak i ako pogriješe, ne smiju im se zamjeriti, već ih mogu samo uvjeriti ublaženim izrazima. Takav se etička karakteristika još uvijek očituje u svim aspektima kineskoga društvenog života. U tradicionalnoj kineskoj kulturi individualne su emocije, želje, ciljevi i privatnost manje važni od zajedničkih interesa i moraju ustupiti mjesto zajednici kada je to potrebno. To se očituje u naglasku na skladnom odnosu u međuljudskoj komunikaciji. Kako bi izbjegli uništavanje skladne atmosfere u zajednicama te sugovornicima olakšavali prihvaćanje onoga što govore, Kinezi su skloni prikriti svoje stvarne želje, potrebe i svrhe te govoriti na taktičan, zaobilazan i suzdržan način, a ne vole izravno izražavati svoje namjere. Zato je i to važan razlog za nastanak eufemizama u kineskom (Zhang 2009: 139-140).

Budući da se riječ povezuje s društveno neugodnim, neprikladnim ili opasnim referentom, a ono što je neugodno jest referent, a ne riječ, „jedno od trajnih obilježja eufemizama jest to što s vremenom gube ublažavajuća svojstva te postaju neobilježeni“ (Palmer 1979: 64). Primjerice, u praslavenskom je zabranjeno spominjanje imena opasnih životinja kao što je *medvěď* („koji jede med“) u praslavenskom, ali današnja riječ *medvjed* u hrvatskome jeziku više ne funkcionira kao eufemizam (Kuna 2007: 97).

U suvremenome društvu, iako je znanost riješila mnoge prirodne misterije, mnoga su se praznovjerja prenosila s koljena na koljeno i znanost ih teško može pobijediti, a da se ne govori o misterioznim pojavama koje znanost još ne može objasniti. Stoga mnogi ljudi još uvijek vjeruju u postojanje tajanstvenih moći. Upotreba eufemizama u skladu je s takvim mentalitetom te je to jednostavno i učinkovito jezično sredstvo za postizanje unutarnjega mira (Zhang 2009: 132). Osim toga, nakon što ljudi stupe u civilizirano društvo, sve više teže međusobnom poštovanju, pristojnosti i skladnoj suradnji. Društveni sklad usko je povezan s jezičnim skladom, a eufemizam jest sredstvo za postizanje jezičnog sklada. Zato Kuna ističe da je motivacija za nastanak eufemizama i vođenje računa o osjećajima drugoga, kako sudionika u komunikaciji tako i društvenim skupinama i javnom mnijenju“ (2007: 97).

2. Kriteriji razdiobe eufemizama

Podrobnu je razdiobu eufemizama u hrvatskome jeziku ponudio Kuna (2007: 110) i ona se može uzeti kao polazište razdiobi eufemizama u hrvatskome i kineskome jeziku. Kuna je eufemizme podijelio na dvije temeljne vrste: 1. eufemizmi vezani za život pojedinca i 2. eufemizmi vezani za društveni život te ih je podijelio u nekoliko podvrsta. U prvoj skupini vezanoj za život pojedinca svrstani su intimni dijelovi tijela, fiziološke potrebe i izlučevine, seksualnost, tjelesne i fiziološke osobine čovjeka, fizički nedostaci, bolest, mane i poroci te smrt. U drugoj skupini vezanoj za društveni život ubrajaju se društveni odnosi, religijska vjerovanja, politika, rat, gospodarstvo i financije (2007: 110).

Prikupljeni će se korpus hrvatskih i kineskih eufemizama razvrstati upravo po kriterijima koje je ponudio Kuna, uz manje modifikacije, što je i razumljivo s obzirom na to da se uspoređuju eufemizmi u dvama jezicima.

2.1 Eufemizmi vezani za život pojedinca

2.1.1 Intimni dijelovi tijela

Ljudi se uvijek srame govoriti o intimnim dijelovima tijela kao što su muški i ženski spolni organi, stražnjica i grudi. I u kineskom i u hrvatskom jeziku *donji dio tijela* (下体, xià tǐ) i *ona stvar* (那个, nà gè) koriste se umjesto naziva spolnih organa, a predmeti sličnih oblika također se koriste za njihovo opisivanje. Na primjer, *krastavac* (黄瓜, huáng guā), *banana* (香蕉, xiāng jiāo) i *kobasica* (香肠, xiāng cháng) eufemizmi su za muški spolni organ u obama jezicima, a nazivi životinja eufemizmi su za ženski spolni organ kao što su 鲍鱼 (bào yú, Petrovo uho) u kineskom, a *mačkica* i *ribica* u hrvatskom; 双峰 (shuāng fēng, dvije planine) u kineskom je eufemizam za grudi, a u hrvatskom su *breskve*, *trešnje* i *lubenice*.

阴部 (yīn bù, „organ yin“) i 阳物 ili 阳具 (yáng wù ili yáng jù, „organ yang“) posebni su eufemizmi na kineskom koji se odnose na ženske i muške spolne organe. *Yin* i *yang* u navedenim nazivima osnovni su pojmovi kineske filozofije. *Yin* je povezan s tamnim, ženskim načelom i usredotočeno je prema unutrašnjosti, a *yang* simbolizira svijetlo muško načelo koje je usredotočeno prema vani. Ta dva pojma prikazuju dvije naizgled nespojive sile prirode koje se nadopunjuju.

Ostali predmeti vezani uz intimne dijelove tijela, poput grudnjaka, također imaju eufemizme u kineskom, ali ih nema u hrvatskom.

kineski		hrvatski	
neutralni izrazi	eufemizmi	neutralni izrazi	eufemizmi
性器官 (xìng qì guān, „spolni organ“), 生殖器 (shēng zhí qì, „genitalni organ“)	下身 ili 下体 (xià shēn ili xià tǐ, „donji dio tijela“), 下面 (xià miàn, „dolje“), 私处 (sī chù, „intimni dio“), 那个 (nà gè, „ona stvar“)	spolni organ, spolovilo	donji dio tijela, organ, intima, ona stvar
男性生殖器 (nán xìng shēng zhí qì, „muški genitalni organ“)	小弟弟 (xiǎo dì di, „mali brat“), 小鸡鸡 (xiǎo jī jī, „pilence“, o djeci), 小鸟 (xiǎo niǎo, „ptičica“), 牛子 (niú zi, „tele“), 黄瓜 (huáng guā, „krastavac“), 香蕉 (xiāng jiāo, „banana“), 香肠 (xiāng cháng, „kobasica“), 阳物 ili 阳具 (yáng wù ili yáng jù, „organ yang“)	muški spolni organ, muško spolovilo	krastavac, banana, kobasa, kobasica, milokliz
女性生殖器 (nǚ xìng shēng zhí qì,	阴部 (yīn bù, „organ yin“), 鲍	ženski spolni organ, žensko	maca, mačkica, ribica, zdapi

„ženski genitalni organ“)	鱼 (bào yú, „Petrovo uho“), 浦西 (pǔ xī, homofon za engleske riječ „pussy“), 小妹妹 (xiǎo mèi mei, „mala sestra“)	spolovilo	
屁股 (pì gu, „stražnjica“)	臀部 (tún bù, „stražnjica“), 屁 (pì pì, „stražnjica“, o djeci)	guzica, stražnjica	tur, zadak, dupence, guza
乳房 (rǔ fáng, „dojke“), 胸部 (xiōng bù, „grudi“)	咪咪 (mī mī, „dojke“, o djeci), 双峰 (shuāng fēng, „dvije planine“)	grudi, prsa, dojke	breskvice, trešnjice, lubenice, ženski atributi, fast food za bebe, njedra, cicke
裸体 (luǒ tǐ, „golotinja“)	没穿衣服 (méi chuān yī fu, „bez odjeće“)	golotinja	akt
胸罩 (xiōng zhào, „grudnjak“)	内衣 (nèi yī, „donje rublje“), bra (engl.)	grudnjak	Ø

2.1.2 Fiziološke potrebe i izlučevine

Iako su fiziološke potrebe poput vršenja tjelesne nužde prirodne ljudske potrebe, izazivaju asocijacije prljavosti i smrdljivosti zbog čega se ljudi osjećaju neugodno i posramljeno kada govore o tim potrebama. Međutim, te su teme neizbježne u svakodnevnome životu, stoga se pojavljuju odgovarajući eufemizmi.

Na kineskom se često koriste 洗手间 (xǐ shǒu jiān, „soba za pranje ruku“) i 卫生间 (wèi shēng jiān, „sanitarna soba“) umjesto 厕所 (cè suǒ, „WC“), a uobičajeni izraz u hrvatskom je *WC* koji potječe od izraza *water closet* na engleskom. I u kineskom i u hrvatskom jeziku muško se mokrenje može zamijeniti izrazom *pustiti vodu*, a dječje vršenje nužda udvajanjem slogova poput 嘘嘘 (xū xū, „pomokriti se“), 尿尿 (niào niào, „pomokriti se“), 粑粑 (bā bā, „velika nužda“) i 臭臭 (chòu chòu, „velika

nužda“) u kineskom te *íci na pi-pi* u hrvatskom.

Eufemizmi za proljev u kineskom su 拉肚子 (lā dù zi, „izlučuje trbuh“) i 闹肚子 (nào dù zi, „uznemiruje trbuh“) koji su slični eufemizmu *probavne smetnje* u hrvatskom. Izlučina se izravno ne spominje ni u jednom od tih izraza. U kineskom postoji i eufemističniji izraz 水土不服 (shuǐ tǔ bù fú), čije je doslovno značenje „nije prilagođen klimi ili prehrambenim navikama“ te se obično koristi za proljev nakon putovanja ili promjene prebivališta.

Puštati vjetrove eufemizam je za prđenje u obama jezicima. Osim toga, eufemizam za prđenje također potječe od činjenice da hrana bogata vlaknima potakne crijevnu peristaltiku. U Kini je takva tipična hrana slatki krumpir, a u Hrvatskoj grah, zato je izraz *jesti puno slatkih krumpira* eufemizam za prđenje u kineskom, kao što je *jesti puno graha* u hrvatskom.

Što se tiče menstruacije, zamjenice se koriste kao eufemizmi u obama jezicima, na primjer, 来那个了 (lái nà gè le, „ono je došlo“) u kineskom i *dobila ju je* u hrvatskom. Jedan od uobičajenih eufemizama za menstruaciju u kineskom je 例假 (lì jià, „službeni praznik“). To je zato što Kineskinje u prošlosti nisu trebale raditi kada su imale menstruaciju. Još jedan često korišteni eufemizam za menstruaciju u kineskom je 大姨妈 (dà yí mā, „starija teta“). Podrijetlo toga izraza nije sigurno. Jedno od objašnjenja je da je u davna vremena jedna djevojka bez roditelja odrastala sa svojom starijom tetom. Teta je bila stroga prema njoj i prekidala bi je kada bi imala intimni kontakt s dečkom. Nakon udaje, kada je djevojka imala menstruaciju, muž bi to zvao da je došla njezina starija teta. Drugo objašnjenje je da se žene u prošlosti nisu usudile ležerno šetati okolo kada su imale menstruaciju jer nisu znale puno o tome i nisu se osjećali dobro. Kad ih prijatelji pozovu na izlazak, lagale bi da im je starija teta došla posjetiti, pa ne mogu izlaziti, stoga je *starija teta* s vremenom postala eufemizam za menstruaciju. U suvremenoj Kini, s porastom svijesti o feminizmu u društvu, pozivaju na odbacivanje srama o menstruaciji i odbijanje stigmatiziranja ženske menstruacije. Na primjer, pozivaju da prestanu skrivati higijenske uloške u crnim vrećicama kada ih kupuju, kao i izravno govore o menstruaciji bez korištenja eufemizama.

kineski		hrvatski	
neutralni izrazi	eufemizmi	neutralni izrazi	eufemizmi
厕所 (cè suǒ, „WC“)	洗手间 (xǐ shǒu jiān, „soba za pranje ruku“), 卫生间 (wèi shēng jiān, „sanitarna soba“), 盥洗室 (guàn xǐ shì, „kupaonica“)	WC	izvjesno mjesto
上厕所 (shàng cè suǒ, „ići na WC“)	去洗手间 (qù xǐ shǒu jiān, „ići u sobu za pranje ruku“), 去卫生间 (qù wèi shēng jiān, „ići u sanitarnu sobu“), 去方便一下 (qù fāng biàn yī xià, „olakšati se“)	ići na WC, ići u toalet, vršiti tjelesnu nuždu	ići napudrati nos, ići raditi sebe, imati potrebu, olakšati se, prazniti se
去大便 (qù dà biàn, „kakiti“)	上大号 (shàng dà hào, „izvršiti veliku nuždu“), 拉臭臭 (lā chòu chòu, o djeci), 拉粑粑 (lā bā bā, o djeci)	izvršiti veliku nuždu	napraviti se, kakiti
去小便 (qù xiǎo biàn, „pomokriti se“)	内急 (nèi jí, „imati interni hitni slučaj“), 放水 (fàng shuǐ, „pustiti vodu“ o muškarcima), 嘘嘘 (xū xū, „piškiti“, o djeci), 尿尿 (niào niào, „piškiti“, o djeci)	pomokriti se	pustiti vodu, ići na pi-pi (o djeci), piškiti, urinirati
粪便 (fèn biàn, „stolica“)	大便 (dà biàn, „velika nužda“), 排泄物 (pái xiè wù, „izmet“), 粑粑 (bā bā, o djeci), 臭臭 (chòu chòu, o djeci)	izmet, velika nužda, stolica	defekacija
尿 (niào, „mokraća“)	小便 (xiǎo biàn, „mala nužda“)	mokraća, urin	Ø

腹泻 (fù xiè, „ <i>proljev</i> “), 拉稀 (lā xī, „ <i>izlučivati rijetke stolice</i> “)	拉肚子 (lā dù zi, „ <i>izlučuje trbuh</i> “), 闹肚子 (nào dù zi, „ <i>uznemiruje trbuh</i> “), 水土不服 (shuǐ tǔ bù fú, „ <i>nije prilagođen klimi ili prehrambenim navikama</i> “)	proljev	<i>dijareja, gusto trčanje, rijetka stolica, trčkalica, probavne smetnje</i>
放屁 (fàng pì, „ <i>prdnuti</i> “)	排气 (pái qì, „ <i>puštati vjetrove</i> “), 吃多了红薯 (chī duō le hóng shǔ, <i>jesti puno slatkih krumpira</i>)	prdnuti	<i>puštati vjetrove/golubove, ispuštati plinove, neugodni plinovi, opaliti, puštati Tihomira i Zvonimira, jesti puno graha</i>
月经 (yuè jīng, „ <i>menstruacija</i> “)	生理期 (shēng lǐ qī, „ <i>fiziološko razdoblje</i> “), 例假 (lì jià, „ <i>službeni praznik</i> “), 月事 (yuè shì, „ <i>mjesečni događaj</i> “), 大姨妈 (dà yí mā, „ <i>starija teta</i> “), 来那个了 (lái nà gè le, „ <i>ono je došlo</i> “)	menstruacija	<i>imati svoje dane, dobila ju je</i>
卫生巾 (wèi shēng jīn, „ <i>higijenski ulošci</i> “)	姨妈巾 (yí mā jīn, <i>ulošci starije tete</i>)	higijenski ulošci	<i>ulošci, ženski higijenski pribor, higijenske/ženske potreštine, pelene,</i>
裤形卫生巾 (kù xíng wèi shēng jīn, „ <i>higijenski ulošci u obliku gaća</i> “)	安心裤 (ān xīn kù, „ <i>umiruće gaće</i> “), 夜安裤 (yè ān kù, „ <i>gaće za mir noću</i> “)	higijenski ulošci u obliku gaća	Ø

2.1.3 Seksualnost

Eufemizmi zamjenjuju i tabu teme koje se tiču seksualnosti kako se ne bi izravno spominjao spolni čin. Zbog utjecaja tradicionalne kineske kulture i konfucijanskoga morala, kao i svojih suzdržanih karaktera, Kinezi smatraju da je seksualnost vrlo privatna stvar pa se i u suvremenom, otvorenijem društvu srame govoriti o seksualnosti i s njom povezanim temama poput prostitucije, bordela, pobačaja, seksualnih proizvoda, pornografije i slično. Čak i trudnoća koja bi trebala biti sretan događaj obično se ne spominje direktno zbog svoje izravne veze sa seksom.

Seksualnost kao tabu tema prisutna je i u Hrvatskoj zbog religije, odnosno kršćanstva. Velik je broj Hrvata pod utjecajem svojih religija i u skladu je s normama tradicionalnoga crkvenog morala u pitanju seksualnosti, zato i u hrvatskom ima mnogo eufemističkih izraza o toj temi (Pavleković 2020: 17-18).

kineski		hrvatski	
neutralni izrazi	eufemizmi	neutralni izrazi	eufemizmi
做爱 (zuò ài, „voditi ljubav“), 发生性关系 (fā shēng xìng guān xi, „imati spolni odnos“)	上床 (shàng chuáng, „otići u krevet“), 睡了 (shuì le, „spavati“), 房事 (fáng shì, „činovi u sobi“), 发生关系 (fā shēng xìng guān xi, „imati odnos“), 夫妻生活 (fū qī shēng huó, „život muža i žene“), 啪啪 (pā pā pā, „zvuk seksualnih činova“), 为爱鼓掌 (wèi ài gǔ zhǎng, „pljesak za ljubav“), 云雨之欢 (yún yǔ zhī huān, „radost oblaka i kiše“)	voditi ljubav, imati spolni odnos, seksualni činovi	otići u krevet, integracija (spolova), intimni/bliski kontakt, tuc-tuc, raditi ono

手淫 (shǒu yín, „masturbacija“), 自慰 (zì wèi, „masturbacija“)	手冲 (shǒu chōng, „sprint rukom“), 打飞机 (dǎ fēi jī, „udariti u avion“), 打手枪 (dǎ shǒu qiāng, „pucati pištoljem“)	muška masturbacija, muško samozadovoljavanje	Ø
妓女 (jì nǚ, „prostitutka“)	鸡 (jī, „kokoš“), 站 街女 (zhàn jiē nǚ, „uličarka“), 小姐 (xiǎo jiě, „gospođica“)	prostitutka	prijateljica noći, kraljica noći, javna djevojka, javna žena, uličarka, call- girl, kurtizana, animir-dama, model, profesionalka
男妓 (nán jì, „muška prostitutka“)	鸭子 (yā zi, „patka“)	muška prostitutka, žigolo (mladi muškarac kojeg uzdržava obično starija žena)	stari dečko, dječarac, ženskaroš, svodnik
妓院 (jì yuàn, „bordel“)	红灯区 (hóng dēng qū, četvrt crvenih svjetiljki), 风月场 所 (fēng yuè chǎng suǒ, „mjesto vjetra i mjeseca“), 青楼 (qīng lóu, „plava zgrada“)	bordel	javna kuća
怀孕 (huái yùn, „trudnoća“)	有了 (yǒu le, „imati“), 有喜 (yǒu xǐ, „imati sreću“), 怀了 (huái le, „trudnoća“)	trudnoća, biti trudna	bremenitost, drugo stanje, blagoslovljeno stanje, graviditet, gravidnost
孕妇 (yùn fù, „trudnica“)	大肚子 (dà dù zi, „veliki trbuh“)	trudnica	žena u drugom stanju
堕胎 (duò tāi, „abortus“)	人流 (rén liú, „abortus“), 终止 妊娠 (zhōng zhǐ rèn shēn, „prekid trudnoće“)	abortus, pobačaj	prekid trudnoće, AB, abici, izgubiti dijete, ono kaj joj je pobjeglo
性用品 (xìng yòng pǐn, „seksualni proizvod“)	成人用品 (chéng rén yòng pǐn, „seksualni proizvod“)	seksualni proizvod	proizvod za odrasle

„seksualni proizvod“)	„proizvod za odrasle“), 情趣用品 (qíng qù yòng pǐn, „proizvod za zabavu“)		
避孕套 (bì yùn tào, „navlaka za zaštitu od trudnoće“)	安全套 (ān quán tào, „navlaka za sigurnost“), 小雨伞 (xiǎo yǔ sǎn, „mali kišobran“), 计生用品 (jì shēng yòng pǐn, „potrepštine za planirano rođenje“)	kondom	prezervativ, gumica, kaput, obleka, rukavica, zaštita, folija
色情电影 (sè qíng diàn yǐng, „pornofilm“)	成人电影 (chéng rén diàn yǐng, „film za odrasle“), A 片 (A piān, „adult film“), 黄片 (huáng piān, „žuti film“), 少儿不宜的电影 (shào ér bù yí de diàn yǐng, „film koji nije primjeren za djecu“), 18 禁 (18 jìn, „zabranjeno gledanje mlađima od 18 godina“), 爱情动作片 (ài qíng dòng zuò piān, „ljubavni akcijski film“)	pornofilm	film za odrasle

2.1.4 Čovjekove tjelesne značajke

Općenito se smatra da je nepristojno i nekulturno govoriti o nepoželjnim tjelesnim značajkama kao što su debljina, mršavost, nizak ili visok rast, tamna koža, ružnoća, ćelavost, starost itd.

Neke tjelesne značajke imaju eufemizme u kineskome jeziku, ali ne i u hrvatskome, na primjer, ćelavost i ravna prsa. Eufemizam za ćelavost na kineskom je 地中海 (dì zhōng hǎi, „Mediteran“) jer je izgled ćelave glave koja ima malo kose okolo poput Mediterana. Eufemizam za ravna prsa 飞机场 (fēi jī chǎng, „zračna luka“) također nastaje zbog sličnosti u izgledu.

Iako je mladost lijepo životno razdoblje, povezuje se s karakteristikama poput nezrelosti, naivnosti, neiskustva i impulzivnosti, zato postoje eufemizmi za mladost i u kineskom i u hrvatskom.

kineski		hrvatski	
neutralni izrazi	eufemizmi	neutralni izrazi	eufemizmi
胖 (pàng, „debeo“)	婴儿肥 (yīng ér fēi, „dječja gojaznost“), 发福 (fā fú, „dobiti sreću“), 富态 (fù tai, „bogat izgled“), 丰满 (fēng mǎn, „popunjen“), 将军肚 (jiāng jūn dù, „generalski trbuh“), 大腹便便 (dà fù pián pián, „trbušast“)	debeo	punije građe, punašan, okruglast, popunjen, gojušan, debeljuškast, podebeo, korpulentan
瘦 (shòu, „mršav“)	苗条 (miáo tiáo, „vitak“), 骨感 (gǔ gǎn, „izgleda kao kost“), 修长 (xiū cháng, „vitak“), 轻盈 (qīng yíng,	mršav	vitak, tanan, tanašan, pothranjen

	„lagan“)		
矮 (ǎi, „nizak“)	娇小 (jiāo xiǎo, „omanji“)	nizak	omanji
黑 (hēi, „crn“)	健康肤色 (jiàn kāng fū sè, „kože zdrave boje“), 小麦色 (xiǎo mài sè, „kože pšenične boje“)	crna, tamna koža	kože boje čokolade
丑 (chǒu, „ružan“)	不太好看 (bú tài hǎo kàn, „nije jako lijep“), 长得一般 (zhǎng dé yī bān, „prosječnog izgleda“)	ružan, ružnoća	nije lijep, upitna ljepota
秃顶 (tū dǐng, „ćelav“)	地中海 (dì zhōng hǎi, „Mediteran“)	ćelav	Ø
平胸 (píng xiōng, „ravna prsa“)	飞机场 (fēi jī chǎng, „zračna luka“)	ravna prsa	Ø
显老相 (xiǎn lǎo xiàng, „izgleda staro“)	长得成熟 (zhǎng dé chéng shú, „izgleda zrelo“)	izgleda staro	izgleda zrelo, čovjek (žena) u godinama
老了 (lǎo le, „biti star“), 老年 (lǎo nián, „u starim godinama“)	上年纪了 (shàng nián jì le, „u visokim godinama“), 晚年 (wǎn nián, „večer života“), 暮年 (mù nián, „sumrak života“)	biti star; starost	vremešan, postariji; večer života, jesen života, treća dob, zub vremena, sijeda kosa
老人 (lǎo rén, „stare osobe“)	退休人员 (tuì xiū rén yuán, „umirovljenici“)	stare i starije osobe	osobe treće životnog doba, osobe u godinama, gerijatrija, Penzić, osobe zrele dobi, umirovljenici, bake i dide, bakice i dedeki
年轻 (nián qīng, „mlad“)	青涩 (qīng sè, „biti zelen“)	mlad	biti zelen, kao rosa
邋遢 (lā ta, „prljav“)	不爱干净 (bú ài àn jìng, „ne voli čist“)	prljav	malo zapušten

„prljav“)	<i>gān jìng</i> , „ne voli čistoću“), 不爱收拾 (<i>bú ài shōu shì</i> , „ne voli čistiti“)		
-----------	---	--	--

2.1.5 Fizički nedostaci

Osobe s fizičkim nedostacima trebaju društvene skrbi, a osim što im se trebaju pružiti ustanove i usluge koje im olakšavaju život, vrlo je važna i duhovna skrb. Kako bi se uzeli u obzir osjećaji osobe s invaliditetom, koriste se eufemizmi koji smanjuju stupanj nedostataka. Primjerice, umjesto naziva 残废 (*cán fèi*) i 残疾 (*cán jí*) u kineskom u kojima 废 znači beskorisnost i gubljenje izvorne funkcije te 疾 znači bolest, u eufemizmu 残障 (*cán zhàng*) zamjenjuje se znakom 障 koji znači poremećaj. Znak 障 uključen je i u tvorbu eufemizama za sljepoću, gluhoću i nijemost u kineskom, a doslovni prijevodi izraza 视障 (*shì zhàng*), 听障 (*tīng zhàng*) i 语言障碍 (*yǔ yán zhàng ài*) služe se kao eufemizmi i u hrvatskom jeziku, odnosno *s oštećenjem vida*, *oštećenjem sluha* i *oštećenjem u jeziku*.

kineski		hrvatski	
neutralni izrazi	eufemizmi	neutralni izrazi	eufemizmi
残废 (<i>cán fèi</i> , „s invaliditetom“), 残疾 (<i>cán jí</i> , „s fizičkim bolestima“)	残障 (<i>cán zhàng</i> , „s fizičkim poremećajima“)	s invaliditetom, s fizičkim nedostacima	čovjek s posebnim potrebama
瞎子 (<i>xiā zi</i> , „slijep“), 盲人 (<i>máng rén</i> , „slijep“)	视障 (<i>shì zhàng</i> , „s oštećenjem vida“), 失明 (<i>shī míng</i> , „izgubiti svjetlo“)	slijep	s oštećenjem vida
聋子 (<i>lóng zi</i> , „gluh“)	听障 (<i>tīng zhàng</i> , „s oštećenjem sluha“), 失聪 (<i>shī cōng</i> ,	gluh	s oštećenjem sluha

	„izgubiti inteligenciju“, 耳背 (ěr bèi, „smanjena sposobnost slušanja“), 耳朵 不好使 (ěr duo bù hǎo shǐ, „uši ne dobro funkcioniraju“)		
哑巴 (yǎ bā, „nijem“)	语言障碍 (yǔ yán zhàng ài, „s oštećenjem u jeziku“)	nijem	s oštećenjem u jeziku
瘸子 (qué zi, „poremećaj u nogama“)	腿脚不方便 (tuǐ jiǎo bù fāng biàn, „nije spretan s nogama“)	poremećaj u nogama	Ø
傻子 (shǎ zi, „budala“), 智障 (zhì zhàng, „mentalna retardacija“), 笨 (bèn, „glup“), 愚 蠢 (yú chǔn, „glup“)	不太聪明 (bú tài cōng míng, „nije vrlo bistar“)	glup, glupan, neznalica	ograničen, nije sav svoj, nije najbistriji, priglup, naivan, jednostavan, biserko, kretonić

2.1.6 Bolest

Kako bi se u obzir uzeli osjećaji bolesnika i njihovih obitelji te umanjila tuga i strah zbog bolesti, koriste se eufemizmi koji umanjuju težinu bolesti i u kineskom i u hrvatskom jeziku. Među njima spolna bolest obuhvaća teme i spola i bolesti, zato nedvojbeno ima eufemizme u obama jezicima.

kineski		hrvatski	
neutralni izrazi	eufemizmi	neutralni izrazi	eufemizmi
生病了 (shēng bìng le, „biti	不舒服 (bù shū fu, „ne osjećati se	biti bolestan	ne osjećati se dobro

bolestan“)	<i>dobro“), 不适 (bú shì, „ne osjećati se dobro“), 身体欠佳 (shēn tǐ qiàn jiā, „nije fizički dobro“), 身体抱恙 (shēn tǐ bào yàng, „malo je bolestan“), 有点难受 (yǒu diǎn nán shòu, „malo je neugodno“), 脸色不好 (liǎn sè bù hǎo, „stanje koje pokazuje lice nije dobro“)</i>		
绝症 (jué zhèng, „neizlječive bolesti“), 癌症 (ái zhèng, „rak“)	<i>不治之症 (bú zhì zhī zhèng, neizlječive bolesti)</i>	neizlječive bolesti, rak	<i>maligni tumor, karcinom, kancer, kancerogene stanice</i>
性病 (xìng bìng, „spolna bolest“)	<i>花柳病 (huā liǔ bìng, „bolest cvijeća i vrba“)</i>	spolna bolest	<i>diskretna bolest</i>
梅毒 (méi dú, „sifilis“)	Ø	sifilis	<i>kavalirska bolest, francuska bolest</i>
瘟疫 (wēn yì, „kuga“)	<i>时疫 (shí yì, „epidemija“)</i>	kuga	<i>kuma</i>
精神病 (jīng shén bìng, „duševno bolestan“)	<i>精神不稳定 (jīng shén bù wěn dìng, „duševno nestabilan“), 精神失常 (jīng shén shī cháng, „duševno nenormalan“)</i>	duševno bolestan	<i>defektan</i>

2.1.7 Mane i poroci

U hrvatskom jeziku postoje brojni eufemizmi za alkohol i alkoholizam, dok kineske riječi za alkohol 酒 (jiǔ) i pijanost 醉 (zuì) nemaju toliko negativne konotacije u općem kontekstu, a ponekad imaju čak i romantične konotacije. Alkohol je mnogim velikim pjesnicima u drevnoj Kini bio važan nositelj izražavanja osjećaja. Ne samo da su voljeli piti kako bi ugasili tugu, već i pronašli inspiraciju pisanja u piću. Na primjer, pjesnici Li Bai (李白), Du Fu (杜甫), Su Shi (苏轼) i mnogi drugi napisali su bezbrojne poznate stihove vezane uz piće.

Što se tiče droge, i Hrvati i Kinezi imaju vrlo osuđujući stav prema drogi. U kineskom postoji mnogo eufemizama za razne vrste droga, ali ih ima relativno malo u hrvatskom.

kineski		hrvatski	
neutralni izrazi	eufemizmi	neutralni izrazi	eufemizmi
酒 (jiǔ, „alkohol“)	Ø	vino, alkohol	<i>kapljica</i>
喝醉了 (hē zuì le, „napiti se“)	喝多了 (hē duō le, „piti puno“), 喝高了 (hē gāo le, „piti puno“), 喝大了 (hē dà le, „piti puno“)	napiti se, biti pijan	<i>veseo, proveseliti se, biti pod gasom, pripit, natenkiran</i>
醉汉 (zuì guǎn, „pijanac“)	Ø	pijanac	<i>mokri brat, konzument</i>
爱喝酒 (ài hē jiǔ, „voli popiti“)	贪杯 (tān bēi, „pohlepan za čašicom“)	voli popiti, biti sklon pretjeranom uživanju alkohola	<i>draža mu je čašica, zaviriti u čašicu</i>
毒品 (dú pǐn, „droga“), 大麻 (dà má, „marihuana“)	白粉 (bái fěn, „bijeli prah“), 白面 (bái miàn, „bijelo brašno“), 大烟 (dà yān, „velika cigareta“), 叶子 (yè zi, „lišće“)	droga	<i>trava</i>

2.1.8 Smrt

„Smrt je jedna od pojava koje se ljudi pomalo pribojavaju i ne vole o njoj govoriti ni razmišljati.“ (Opašić i Gregorović 2010: 55). To je tabu koji postoji gotovo u svim narodima i zemljama, zato eufemizama kojima se izbjegava izravno spominjanje smrti ima u izobilju i u kineskom i u hrvatskom jeziku. Broj eufemizama o smrti je jedan od najvećih među svim temama u kineskom. Prema statistici He Mingtinga u članku *Si De Bie Ming He Wei Wan Shuo Fa*, ima ih više od 300 (Wang 1998: 44).

Mnogo je sličnosti u eufemizmima za smrt između kineskog i hrvatskog, pogotovo u strateškim modelima s leksičkog aspekta, o čemu će više u trećem dijelu ovoga rada. A razlike u eufemizmima o smrti zbog vjerskih i kulturoloških razlika između Hrvatske i Kine također postoje, uglavnom u sljedećim aspektima:

1) Razlike u religijskim vjerovanjima

Hrvatska je zemlja katoličke kulture, zato postoje mnogi eufemizmi o smrti koji su biblijskoga podrijetla. Na primjer, Abraham je bio praotac kršćanskoga naroda, zato frazem *otići/preseliti se/biti primljen u Abrahamovo krilo* označava povratak početku, to jest smrt. Još su neki primjeri povezani s kršćanskim vjerovanjem da je Bog stvorio prvoga čovjeka od praha i da ljudsko tijelo propada i postaje prah nakon smrti (Opašić i Gregorović 2010: 65). To se izravno referira na rečenicu iz Biblije: „prah si, u prah ćeš se i vratiti.“ (Post 3, 19). Iz toga nastaju eufemizmi *postati prah i prašina, pretvoriti se u prah/pepeo*, i slično.

Osim toga, prema kršćanskome shvaćanju, u trenutku smrti duša se odvaja od tijela i nastavlja živjeti, dok tijelo odlazi u grob i propada. Dakle, duša je besmrtna i vječna (Opašić 2010: 58). Povezani eufemizmi su *boriti se/dijeliti se /rastati se s dušom, došla komu duša pod grlo, dršće komu duša na jeziku, duša je/stoji/skupila se komu u nosu/grlu, nositi dušu u nosu, ispustiti duh* i slično. Također vjeruju da se duša vraća k Bogu nakon smrti i dolazi pred Božji sud kada će konačno biti nagrađena ili kažnjena

za svoja djela. To je mišljenje u pozadinskoj slici frazema *dati Bogu dušu, predati duh Gospodu* i *ići/otići Bogu na istinu/račun* (isto: 64). Zbog toga se uvjerenja Hrvati mogu s lakoćom suočiti sa smrću.

U Kini, pogotovo u ruralnim područjima Kine, smrt je mistična i vlada praznovjerje u pogrebnim obredima. Na primjer, legenda kaže da će ljudi nakon smrti proći cestom 黄泉 (huáng quán, „žuta podzemna voda, mjesto gdje mrtvaci žive“) i mostom 奈何 (nài hé) te popiti juhu koju prodaje baka 孟婆 (mèng pó) kako bi zaboravili sve što se dogodilo prije smrti. Zatim bi išli u podzemni svijet i posjetili kralja pakla 阎王 (yán wáng). Iz te legende nastaju eufemizmi poput 命赴黄泉 (mìng fù huáng quán, „gubiti život na Huangquanu“), 下地狱 (xià dì yù, „ići u pakao“) i 见阎王 (jiàn yán wáng, „vidjeti kralja pakla“). Osim toga, mnogi su marksisti u suvremenoj Kini, zato postoji i eufemizam 见马克思 (jiàn mǎ kè sī, „ići vidjeti Marxa“) (Zhang 2014: 136).

Budizam i taoizam dvije su religije koje imaju veliki utjecaj na kineski narod. Za razliku od Hrvata, Kinezi nemaju zajedničko jedinstveno vjersko uvjerenje, već obožavaju određene bogove prema vlastitim potrebama. Primjerice, trgovci štiju boga bogatstva (财神, cáí shén), studenti štiju Manjusri Bodhisattvu (文殊菩萨, wén shū pú sà), seljaci štiju boga zemlje (土地公公, tǔ dì gōng gong), a oni koji žele imati djecu štiju božicu milosrđa (送子观音, sòng zǐ guān yīn) (Mi 2017: 86). Međutim, ljudi koji štiju navedene ili druge bogove nisu nužno pravi budisti ili taoisti.

Za razliku od katolika, budisti ne vjeruju u vječnu dušu, već u reinkarnaciju u nekom novom tijelu. Budisti smatraju da je tijelo izvor svih želja i žudnji od kojih se valja osloboditi. „Kad se čovjek uspije osloboditi svih žudnji, ali i svih spona koje ga vežu za prošle živote te kad ne preostane više ništa za daljnje reinkarniranje, čovjek će napokon postići potpuno oslobođenje“, odnosno nirvanu (Moje vrijeme 2014). Zato su korišteni pojmovi 涅槃 (niè pán, „nirvana“) i 圆寂 (yuán jì, „nirvana“) za označavanje smrti budista. Osim toga, vjeruju da Buddha živi u Zapadnom raju, to jest Zapadnoj čistoj zemlji krajnjeg blaženstva (极乐净土, jí lè jìng tǔ), mjestu gdje vjernici žele biti i vidjeti Buddhu nakon smrti, stoga postoje eufemizmi 归西 (guī xī, „povratak na zapad“) i 见佛祖 (jiàn fó zǔ, „vidjeti Buddhu“).

Taoizam je poznat po vjerovanju da postoji vječni život koji i obični ljudi mogu postići ako učine ono što moraju. Besmrtnost se može ostvariti i u duhu i u tijelu. Taoistički se besmrtnici nazivaju 仙 (xiān) i često dižu do neba jašući ždralom, zato se smrt taoista naziva 仙逝 (xiān shì), 驾鹤西游 (jià hè xī yóu, „ići na zapad jašući ždralom“) i slično.

Postoji još nekih eufemizama za smrt u budizmu i taoizmu, ali samo su navedeni primjeri općeprihvaćeni, a korišteni su samo budističkim ili taoističkim pokojnicima. Drugim riječima, u multireligijskoj Kini eufemizmi za smrt koji potječu iz religije nemaju svoje mjesto u svakodnevnim govornim situacijama i rabi ih samo mali broj vjernika. To se razlikuje od eufemizama za smrt kršćanskoga podrijetla u hrvatskom koji se široko rabe u društvu (Lu 2004: 58-59).

2) Razlike u idejama o hijerarhiji

U hrvatskom postoji poslovice o smrti kao najvećoj pravdi jer smrt sve ljude bez iznimke pogađa jednako (Runje 1996: 19). S druge strane, Kina je tisućama godina iskusila feudalno društvo gdje je carska vlast bila vrhovna te prevladavala stroga hijerarhija. Kina je također pod dubokim utjecajem tradicionalne konfucijanske kulture koja naglašava jasan društveni hijerarhijski poredak, pa se čak i smrt, zajedničko odredište svih ljudskih bića, također razlikuje prema različitim društvenim slojevima. To se odražava u različitim eufemizmima, primjerice, smrt cara naziva se 驾崩 (jià bēng), smrt vazala naziva se 薨 (hōng), smrt visokog službenika 卒 (zú), smrt učenih činovnika 不禄 (bú lù), a smrt običnih ljudi 死 (sǐ) bez eufemizacije u prošlosti (Lu 2004: 59).

Iako je suvremeno kinesko društvo ukinulo feudalnu hijerarhiju, još uvijek postoje različiti eufemizmi za smrt temeljeni na razlikama u dobi, spolu i identitetu pokojnika. Smrt starca često se naziva eufemizmima poput 老了 (lǎo le, „starjeti“), 寿终正寝 (shòu zhōng zhèng qǐn, „stariji umiru prirodnom smrću u domu“), 作古 (zuò gǔ), 百年以后 (bǎi nián yǐ hòu, „nakon stotinu godina“); prerana smrt mladih naziva se 英

年早逝 (yīng nián zǎo shì), a smrt maloljetnika 夭折 (yāo zhé). Smrt mladih i lijepih žena naziva se 香消玉殒 (xiāng xiāo yù yǔn) ili 红颜薄命 (hóng yán bó mìng) koji izražavaju osjećaj žaljenja. Nijedna od navedenih podjela prema društvenim položajima, dobi i spolu ne postoji u hrvatskom jeziku.

3) Razlike u društvenim vrijednostima

Na kineskom postoji izreka 人固有一死, 或重于泰山, 或轻于鸿毛 (rén gù yǒu yì sǐ, huò zhòng yú tài shān, huò qīng yú hóng máo). Prevedeno na hrvatski: svi će ljudi jednog dana umrijeti, ali je vrijednost smrti svake osobe različita: ili je teža od velike planine, ili je lakša od pera. To znači da Kinezi pozornost obraćaju društvenoj vrijednosti smrti. Stoga, eufemizmi za smrt junaka i mučenika kao što su 光荣牺牲 (guāng róng xī shēng, „veličanstvena žrtva“), 英勇就义 (yīng yǒng jiù yì, „hrabro se žrtvuje za pravednost“), 为国捐躯 (wèi guó juān qū, „dati svoje tijelo za domovinu“), 殉职 (xùn zhí, „umrijeti na dužnosti“) i 献身 (xiàn shēn, „dati svoje tijelo“) izrazito su stilski obilježeni jer nose konotaciju tragičnosti, uzvišenosti i svečanoga tona te pohvale za vrijednost njihove smrti. U hrvatskom postoje slični izrazi za ljude koji su spremni žrtvovati svoj život kako bi postigli neki cilj, ali najčešće kako bi spasili voljenu osobu. Na to se odnose primjerice sljedeći frazemski eufemizmi: *dati svoj život za koga/što*, *dati/proliti i zadnju kap krvi za koga/što*, *boriti se do posljednje kapi krvi*, i slično (Opašić i Gregorović 2010: 59-60).

Slične osjećaje izazivaju eufemizmi o smrti slavnih i uglednih ljudi na kineskom, na primjer, 星陨 (xīng yǔn, „pada zvijezda“), 陨落 (yǔn luò, „pada (zvijezda)“), 与世长辞 (yǔ shì cháng cí, „zauvijek se rastati s ovim svijetom“) i 千古 (qiān gǔ). Svi ti izrazi odražavaju osjećaj žaljenja i velike tuge. Za smrt zločinca i neprijatelja međutim često se koriste pogrdni eufemizmi poput 丧命 (sàng mìng, „izgubiti život“), 下地狱 (xià dì yù, „ići u pakao“), 见阎王 (jiàn yán wáng, „vidjeti kralja pakla“) i 翘辫子 (qiào biàn zi, „podići pletenicu“)¹ kako bi izrazili prezir i gađenje prema njima.

¹ Izraz 翘辫子 (qiào biàn zi) potječe od činjenice da su muškarci u dinastiji Qing nosili pletenicu. Krvnik je morao podići pletenicu kada je ubijao čovjeka, zato je podignuta pletenica korištena kao

Takva podjela eufemizama prema identitetu pokojnika i emocijama prema njima ne postoji u hrvatskom.

kriteriji za razvrstavanje	identitet pokojnika	eufemizmi
društveni slojevi	carevi	驾崩 (jià bēng)
	vazali	薨 (hōng)
	visoki službenici	卒 (zú)
	učeni činovnici	不禄 (bú lù)
	obični ljudi	去世 (qù shì), 过世 (guò shì), 走了 (zǒu le, „otići“), 没了 (méi le, „nema ga“), 不在了 (bú zài le, „više nije ovdje“), 歿 (mò), 离开人世 (lí kāi rén shì, „napusti ljudski svijet“), 病故 (bìng gù, „umrijeti zbog bolesti“), 咽气 (yàn qì, „ispustiti dah“), 断气 (duàn qì, „prestat disati“)
doba	starci	老了 (lǎo le, „starjeti“), 寿终正寝 (shòu zhōng zhèng qǐn, „stariji umiru prirodnom smrću u domu“), 作古 (zuò gǔ), 百年以后 (bǎi nián yǐ hòu, „nakon stotinu godina“)
	mladi ljudi	英年早逝 (yīng nián zǎo shì)
	maloljetnici	夭折 (yǎo zhé)
spol	mlade i lijepe žene	香消玉殒 (xiāng xiāo yù yǔn), 红颜薄命 (hóng yán bó mìng)
religija	budisti	涅槃 (niè pán, „nirvana“), 圆寂 (yuán jì, „nirvana“), 归西 (guī xī, „povratak na zapad“), 见佛祖 (jiàn fó zǔ, „vidjeti Buddhu“)
	taoisti	仙逝 (xiān shì), 驾鹤西游 (jià hè xī yóu, „ići na zapad jašući ždralom“)
emocija govornika	junaci i mučenici	光荣牺牲 (guāng róng xī shēng, „veličanstvena žrtva“), 英勇就义 (yīng yǒng jiù yì, „hrabro se žrtvuje za pravednost“), 为国捐躯 (wèi guó juān qū, „dati svoje tijelo za domovinu“), 殉职 (xùn zhí, „umrijeti na dužnosti“), 献身 (xiàn shēn, „dati svoje tijelo“)
	veliki i slavni ljudi	星陨 (xīng yǔn, „pada zvijezda“), 陨落 (yǔn luò, „pada (zvijezda)“), 与世长辞

		(yǔ shì cháng cí, „zauvijek se rastati s ovim svijetom“), 千古 (qiān gǔ)
	zločinci i neprijatelji	丧命 (sàng mìng, „izgubiti život“), 下地狱 (xià dì yù, „ići u pakao“), 见阎王 (jiàn yán wáng, „vidjeti kralja pakla“), 翘辫子 (qiào biàn zi, „podići pletenicu“)

Osim same smrti, okolnosti vezane za smrt kao što su leš, sprovod, pogreb, samoubojstvo i slično također su tabui i zamjenjuju ih se eufemizmima u obama jezicima. Različitost u pogrebnoj kulturi također se očituje u eufemizmima. Primjerice, frazemski eufemizam *obući se/zaviti se u crno* „odraz je običaja većine naroda europskoga kulturnoga kruga da je boja odjeće, koju se nosi kao znak žalovanja za pokojnikom, crna“ (isto: 66). A eufemizam 披麻戴孝 (pī má dài xiào) u kineskom označava bijelu platnenu odjeću i bijelu tkaninu na glavi koje potomci nose na pogrebima staraca. Od toga potječe i eufemizam za sprovod 白事 (bái shì, „bijeli događaj“) u kineskom. Kako bi utješili pokojnika i njihovu rodbinu, služi se i eufemizam 白喜事 (bái xǐ shì, „bijeli sretan događaj“) za sprovod umjesto 丧事 (sāng shì, tužan događaj), vjerujući da je prirodna smrt starijih odlazak u bolji svijet.

kineski		hrvatski	
neutralni izrazi	eufemizmi	neutralni izrazi	eufemizmi
尸体 (shī tǐ, „leš“)	遗体 (yí tǐ, „ostalo tijelo“)	leš, mrtvac, mrtvo tijelo	počivnik, usnuo, otegnuti papke,
停尸间 (tíng shī jiān, „soba za leševe“)	太平间 (tài píng jiān, „mirna soba“)	mrtvačnica	hladnjak, naselje bez dimnjaka, prostor odsutnog duha, počivalište, mjesto pokojnika
葬礼 (zàng lǐ, „pogreb“), 丧事 (sāng shì, „sprovod“)	白事 (bái shì, „bijeli događaj“), 白喜事 (bái xǐ shì, „bijeli sretan događaj“), 追悼会 (zhuī dào huì, „svečanost za tugovanje“), 最后一程 (zuì hòu	sprovod, pogreb	posljednji put

	yì chéng, „posljednji put“)		
参加某人葬礼 (cān jiā mǒu rén zàng lǐ, „prisustvovati čijem pogrebu“)	送某人最后一程 (sòng mǒu rén zuì hòu yì chéng, pratiti posljednji put)	prisustvovati čijem pogrebu, pratiti do groba koga	odavati/odati posljednju počast komu, ispratiti na posljednji počinak
哀悼 (āi dào, „biti u žalosti“)	披麻戴孝 (pī má dài xiào, „obući se u bijelaj platnenoj odjeći i bijelaj tkanini na glavi“)	biti u žalosti zbog čije smrti	obući se/zaviti se u crno
下葬 (xià zàng, „biti sahranjen“)	入土 (rù tǔ, „ući u zemlju“), 回到 大地的怀抱 (huí dào dà dì de huái bào, „vraćati se u zagrljaj zemlje“)	biti sahranjen	primila je zemlja koga
墓地 (mù dì, „groblje“), 坟 (fén, „grob“)	陵园 (líng yuán, „groblje“)	groblje, grob	tihi dom, posljednje počivalište
棺材 (guān cai, „lijes“)	寿木 (shòu mù, „drvo za život“), 寿器 (shòu qì, „posuda za život“)	lijes	kovčeg, sanduk, vječni dom
自杀 (zì shā, „samoubojstvo“)	轻生 (qīng shēng, „omalovažavanje života“), 想不开 (xiǎng bù kāi, „ne može pustiti nevolje“), 走绝 路 (zǒu jué lù, „otići u slijepu ulicu“), 走极端 (zǒu jí duān, „ići u krajnost“), 寻 短见 (xún duǎn jiàn, „tražiti kratkovidnost“), 自尽 (zì jìn, „okončati sebe“)	izvršiti samoubojstvo	oduzeti si život, dignuti ruku na sebe, sebi presuditi, svršiti sa životom

2.2 Eufemizmi vezani za društveni život

2.2.1 Društveni odnosi

Eufemizmi vezanih za društvene odnose uglavnom se odnose na međuljudske veze u društvu, pogotovo na društveno neprihvatljive veze između dvaju spolova, poput raskida bračne veze, izvanbračne veze i homoseksualne veze. Iako sve više ljudi u objema zemljama pokazuje razumijevanje za prava LGBTIQ osoba (lezbijki, gejeva, biseksualnih, transrodnih, interspolnih i queer), i u Hrvatskoj i u Kini LGBTIQ osobe često se suočavaju s predrasudama i diskriminacijom (Hina 2019).

Preljub se često opisuje kao 戴绿帽子 (dài lǜ mào zi, „nositi (suprugu/supruzi) zeleni šešir“) na kineskom. Zelena boja u drevna vremena simbolizira nizak položaj, a nošenje zelenog turbana bila je kazna u prošlosti. Kasnije se zelena boja odnosi na preljub. Ako suprug ili supruga nosi zeleni šešir, to znači da je počinio preljub. Osim toga, značenje i način tvorbe nekih kineskih eufemizama u donjoj tablici bit će detaljno objašnjeni u trećem dijelu ovoga rada, a ti su eufemizmi 陈世美 (chén shì měi), 红杏出墙 (hóng xìng chū qiáng), 通讯录 (tōng xùn lù) i 男同 (nán tóng).

kineski		hrvatski	
neutralni izrazi	eufemizmi	neutralni izrazi	eufemizmi
离婚 (lí hūn, „razvod“)	分开 (fēn kāi, „odvojiti se“), 拆伙 (chāi huǒ, „raskid zajednice“)	razvod, rastava braka	prekid/kraj/završetak braka, raskid, odvojeni život, raskid bračne zajednice, odlučiti krenuti svojim putem, razišli su se
通奸 (tōng jiān, „preljub“)	出轨 (chū guǐ, „iskakanje iz tračnica“), 劈腿 (pī tuǐ, „napraviti špagu“), 脚踏两条船 (jiǎo tà liǎng tiáo chuán,	preljub	grijeh

	„staviti noge u dva čamca“), 戴绿帽子 (dài lǜ mào zi, „nositi zeleni šešir“), 绿了 (lǜ le, „pozeleniti“)		
用情不专的男人 (yòng qíng bù zhuān de nán rén, „čovjek nevjeran ženi“)	陈世美 (chén shì měi, „ime poznatog dramskog lika koji napušta svoju ženu“), 负心汉 (fù xīn hàn, „muškarac koji slomi srce“)	zavodnik	Don Giovanni, Don Juan, galeb, švaler, šarmantan dečko, mladić željan zabave, macan, frajer
放荡的男人 (fàng dàng de nán rén, „razvratnik“)	拈花惹草 (niān huā rě cǎo, „igrati se sa cvijećem i travom“), 花心大萝卜 (huā xīn dà luó bo, „rotkvica sa cvjetnim srcem“)	razvratnik, bludnik	erotoman
用情不专的女人 (yòng qíng bù zhuān de nǚ rén, „žena nevjerna mužu“)	水性杨花 (shuǐ xìng yáng huā, „promjenjiva poput vode i lagana poput cvijeta topole“), 红杏出墙 (hóng xìng chū qiáng, „crven cvijet marelice izlazi iz zida“)	zavodnica	ofirantica, ona koja zna s dečkima, šarmantna djevojka, mačka, diđi miđi, namiguša
情人 (qíng rén, „preljubnik, preljubnica“)	第三者 (dì sān zhě, „treća osoba“), 小三 (xiǎo sān, „mala tri“)	preljubnik, preljubnica	treća osoba u braku/vezi, ljubavnica, laka žena, ona koja voli muške, zmija, švaleruša
婚外包养的男人 (hūn wài bǎo yǎng	糖爹 (táng diē, „sugar daddy“)	sugar daddy	tatica

de nán rén, „sugar daddy“)			
被婚外包养的女人 (bèi hūn wài bāo yǎng de nǚ rén, „sugar baby“)	糖宝 (táng bǎo, „sugar baby“), 金丝雀 (jīn sī què, „kanarinac“)	sugar baby	slatkica
私生子 (sī shēng zǐ, „izvanbračni sin“), 私生女 (sī shēng nǚ, „izvanbrača kći“)	非婚生子 (fēi hūn shēng zǐ, „izvanbračni sin“), 非婚生女 (fēi hūn shēng nǚ, „izvanbrača kći“)	izvanbračno dijete	nezakonito dijete, vanbračno dijete, fačuk, kopile, onaj koji nije njegov/njezin
同性恋 (tóng xìng liàn, „homoseksualac“)	同志 (tóng zhì, „drug“), 通讯录 (tōng xùn lù, „imenik“), 出柜了 (chū guì le, „osoba izašla iz ormara“)	homoseksualac	osoba izašla iz ormara
男同性恋 (nán tóng xìng liàn, „muški homoseksualac“)	男同 (nán tóng, „muški homo-“), 南通 (nán tōng, „toponim koji je homofon za 男同“), gay, 给 (gěi, homofon za gay)	muški homoseksualac, gej	topli brat
女同性恋 (nǚ tóng xìng liàn, „ženski homoseksualac“)	女同 (nǚ tóng, „ženski homo-“), 蕾丝边 (léi sī biān, „čipka, homofon za lesbian“), 拉拉 (lā lā, „lezbijka“), 百合 (bǎi hé, „ljiljan“)	ženski homoseksualac, lezbijka	Ø

2.2.2 Religijska vjerovanja

Eufemizmi vezani uz religijska vjerovanja u kineskom i hrvatskom uglavnom se odražavaju na temu smrti, kao što je opisano u dijelu 2.1.8 u ovom radu. Što se tiče

imena Boga ili drugih bogova, iako u hrvatskom postoji drugi nazivi za Boga poput Gospodina, Svevišnjega i Svemogućega, ime Boga nije tabu ni u kineskom ni u hrvatskom jeziku. Samo je vrlo malo naziva za đavla koji se u hrvatskom koristi kao eufemizam, na primjer, *nečastivi*.

2.2.3 Politika

Kina je dugo vremena bila u feudalnom društvu autokratske monarhije i ljudi nisu imali slobodu govora. Ako su govorili nešto što čini cara nesretnim, bit će uhićeni i/ili čak obezglavljeni. Iako je sloboda govora u današnjoj Kini pravo zajamčeno Ustavom, Kinezi su pod utjecajem tradicije navikli raspravljati o političkim temama na eufemistički način kako bi se zaštitili i izbjegli nevolje. Stoga su nastali mnogi eufemizmi za označavanje problema ili nepravilnosti u političkom području. Većina njih nema odgovarajuće izraze u hrvatskom jeziku.

Primjerice, 双规 (shuāng guī, „dvojna određenost“) posebna je istražna mjera koju poduzima inspekcijski organ Komunističke partije Kine. To znači da je članovima partije osumnjičenima za korupciju ograničena osobna sloboda i podvrgnuti su unutarpartijskoj istrazi prije nego što ih istražuju sudski organi. Eufemizam doslovno znači „dvojna određenost“ zbog toga što relevantno osoblje mora objasniti svoju povezanost sa slučajem korupcije u „određeno“ vrijeme i na „određenom“ mjestu. Kratica naizgled nema veze s korupcijom ili zakonskim sankcijama, što uvelike ublažava izraz.

kineski		hrvatski	
neutralni izrazi	eufemizmi	neutralni izrazi	eufemizmi
危机 (wēi jī, „kriza“)	情况复杂 (qíng kuàng fù zá, „složena situacija“), 有点 麻烦 (yǒu diǎn má fan, „malo je	kriza	složena situacija

	<i>složeno“)</i>		
被逮捕了 (bèi dài bǔ le, „biti uhićen“)	被关进去了 (bèi guān jìn qù le, „biti zaključen“), 进去了 (jìn qù le, „ući“)	uhićen, otići u zatvor	<i>doveden pred zakon, naći se u gajbi, peglati leđa</i>
官员被关押调查 (guān yuán bèi guān yā diào chá, „službenik je priveden zbog istrage“)	请喝茶 (qǐng hē chá, „počastiti čajem“), 双规 (shuāng guī, „dvojna određenost“)	službenik je priveden zbog istrage	Ø
警察上门调查 (jǐng chá shàng mén diào chá, „policija provodi istragu“)	查水表 (chá shuǐ biǎo, „provjeriti brojke na vodomjeru“)	policija provodi istragu	Ø
篡改 (cuàn gǎi, „preurediti“)	粉饰 (fěn shì, „ušminkati“)	preurediti za javnost tako da se umanji ili poništi ono što je poznato	<i>frizirati, ušminkati</i>
互相推诿责任 (hù xiāng tuī wěi zé rèn, „prebaciti odgovornost na drugoga“)	踢皮球 (tī pí qiú, „udarati loptu jedan drugoga“)	prebaciti odgovornost na drugoga	Ø
对下级不管不问的领导 (duì xià jí bù guǎn bù wèn de lǐng dǎo, „šef koji ne mari za svoje podređene“)	甩手掌柜 (shuǎi shǒu zhǎng guì, „šef koji baci ruke“)	šef koji ne mari za svoje podređene	Ø
利用职权暗地里做不公正的事 (lì yòng zhí quán àn dì lǐ zuò bù gōng zhèng de shì, „koristiti moć da potajno činiti nepravdu“)	暗箱操作 (àn xiāng cāo zuò, „raditi u tamnoj kutiji“)	koristiti moć da potajno činiti nepravdu	Ø
贿赂 (huì lù, „podmićivati“)	送红包 (sòng hóng bāo, „dati crvenu omotnicu“)	podmićivati	<i>stimulirati</i>

2.2.4 Rat

Zbog univerzalne osjetljivosti vojne tematike, pažljivo će se birati riječi u izražavanju ratnih tema kako bi ublažili brutalnost rata i uljepšali vlastito strateško djelovanje u ratu. Na primjer, Pasini je u članku *Eufemizam i rat* navela eufemizam *etničko čišćenje*, koji je „jedan od najčešćih i najmonstruoznijih eufemizama u ratnoj terminologiji tijekom Domovinskoga rata“ (2007: 98-99).

kineski		hrvatski	
neutralni izrazi	eufemizmi	neutralni izrazi	eufemizmi
军队撤退 (jūn duì chè tuì, „povlačenje vojske“)	战略转移 (zhàn lüè zhuǎn yí, „strateški pomak“)	povlačenje	<i>prestrojavanje snaga</i>
空袭 (kōng xí, „napad iz zraka“)	空中行动 (kōng zhōng xíng dòng, „zračna kampanja“)	bombardiranje iz zraka	<i>zračna kampanja</i>
间谍 (jiàn dié, „špijunaža“)	眼线 (yǎn xiàn, „doušnik“), 线人 (xiàn rén, „doušnik“), 耳目 (yǎn mù, „oči“)	špijunaža	<i>elektronsko motrenje</i>
杀害 (shā hài, „ubiti“)	清理 (qīng lǐ, „počistiti“)	ubiti	<i>izbaciti iz stroja</i>
种族屠杀 (zhǒng zú tú shā, „etnički masakr“)	种族清洗 (zhǒng zú qīng xǐ, „etničko čišćenje“)	protjerivanje i ubijanje civila	<i>etničko čišćenje</i>

2.2.5 Gospodarstvo i financije

I u kineskom i u hrvatskom postoje eufemizmi za siromašne zemlje i ljude, od kojih su neki potpuno isti, na primjer, 发展中国家 (fā zhǎn zhōng guó jiā) i *zemlja u razvoju*, 口袋空空 (kǒu dai kōng kōng) i *imati prazan džep*, 勒紧裤腰带过日子 (lēi jìn kù yāo dài guò rì zi) i *stezati remen*. U oba jezika također postoje eufemizmi za nezaposlenost, ekonomski pad i zanimanja s tradicionalno nižim društvenim statusom.

Razlika je u tome što neki eufemizmi postoje samo u kineskom i nastali su se pod utjecajem kineske kulture. Primjerice, 炒鱿鱼 (chǎo yóu yú, „pržiti lignje“) je eufemizam za otpuštanje jer je oblik uvijene pečene lignje poput smotane posteljine, koja u kineskom znači pakiranje sve svoje stvari i otići s posla; popularan je izraz *AA* (engl. *algebraic average*) u kineskom koji se odnosi na dijeljenje računa za obroke ili druge grupne aktivnosti, ali to nema odgovarajući eufemizam u hrvatskom; 黄牛 (huáng niú, „žuti vol“) je eufemizam za preprodavače ulaznica i karata u kineskom. Taj se naziv izvorno odnosio na vozače rikši u prošlosti jer su nosili žute prsluke i vukli kao volovi. S razvojem prijevoza, ljudi su vozačima rikši počeli plaćati napojnice da im pomognu kupiti karte za vlak i autobus, stoga je *žuti vol* postao naziv za preprodavače karata i drugih predmeta. Odgovarajući je eufemizam u hrvatskom *tapkaroš* koji potječe od riječi *tap*. Osim toga, neka zanimanja u Kini nisu uobičajena u Hrvatskoj, zato ne postoje odgovarajući eufemizmi u hrvatskom kao što je 月嫂 (yuè sǎo, „žena koja se brine o novorođenčadi i porodiljama, obično u prvom mjesecu nakon rođenja“).

kineski		hrvatski	
neutralni izrazi	eufemizmi	neutralni izrazi	eufemizmi
贫国 (pín guó, „siromašna zemlja“)	发展中国家 (fā zhǎn zhōng guó jiā, „zemlja u razvoj“), 转型国家 (zhuǎn xíng guó jiā, „zemlja u tranziciji“), 第三世界国家 (dì sān shì jiè guó jiā, „zemlja trećeg svijeta“)	siromašna zemlja	<i>zemlja u razvoju</i>
穷人 (qióng rén, „siromašan čovjek“)	低收入人群 (dī shōu rù rén qún, „čovjek s niskim prihodima“), 口袋空空 (kǒu dài kōng kōng, „imati prazan džep“), 揭不开锅 (jiē bu	siromašan čovjek	<i>biti tankih rebara, imati prazan džep</i>

	<i>kāi guō, „ne može se otvoriti poklopac lonca (jer nema hrane)“, 家徒四壁 (jiā tú sì bì, „postoje samo četiri zida u kući“)</i>		
生活拮据 (shēng huó jié jū, „živjeti skromno“)	<i>勒紧裤腰带过日子 (lēi jǐn kù yāo dài guò rì zi, „stezati remen“)</i>	živjeti skromno	<i>stezati remen, život od prvog do prvog</i>
失业 (shī yè, „izgubiti posao“)	<i>待业 (dài yè, „čekati za posao“)</i>	nezaposlenost	<i>nemogućnost pronalaska posla</i>
解雇 (jiě gù, „otpuštati s posla“, 开除 (kāi chú, „otpuštati“)	<i>卷铺盖走人 (juǎn pù gài, „smotati posteljinu i otići“, 炒鱿鱼 (chǎo yóu yú, „pržiti lignje“, 被开了 (bèi kāi le, „biti otpušten“)</i>	otpuštati s posla	<i>restrukturirati/ reorganizirati poduzeće, biti višak radne snage, proglasiti ga/ju tehnološkim viškom, dati godišnji na neodređeno, prekinuti radni odnos</i>
下降 (xià jiàng, „pad“)	<i>负增长 (fù zēng zhǎng, „negativan rast“)</i>	pad	<i>negativan rast</i>
各付各的钱 (gè fù gè de qián, „svatko plaća svoj dio“)	<i>AA (engl. algebraic average)</i>	dijeliti račun	<i>Ø</i>
票贩子 (piào fàn zi, „preprodavač ulaznice i karte“)	<i>黄牛 (huáng niú, „žuti vol“)</i>	osoba koja preprodaje ulaznice, karte i druge predmete	<i>tapkaroš</i>
民工 (mín gōng, „radnik migrant“)	<i>外来务工人员 (wài lái wù gōng rén yuán, „čovjek koji dolazi na posao iz druge pokrajine“)</i>	radnik migrant	<i>osoba iz trećeg svijeta</i>
体力劳动者 (tǐ lì	<i>蓝领 (lán lǐng,</i>	fizički radnik	<i>fizikala, fizikalac,</i>

láo dòng zhě, „fizički radnik“)	„plavi ovratnik“)		enkave, bauštelac, manualac, manualni radnik,
工人 (gōng rén, „radnik“)	师傅 (shī fu, „majstor“)	građevinski radnik ili drugi izvođači radova	operativci/ operativa
保姆 (bǎo mǔ, „dadilja“), 佣人 (yòng rén, „sluškinja“)	阿姨 (ā yí, „teta“), 家政服 务人员 (jiā zhèng fú wù rén yuán, „ona koja služi u kući“)	dadilja	teta
照顾新生儿和产 妇的保姆 (zhào gù xīn shēng ér hé chǎn fù de bǎo mǔ, „žena koja se brine o novorođenčadi i porodiljama“)	月嫂 (yuè sǎo, „šogorica mjesec dana“)	žena koja se brine o novorođenčadi i porodiljama	Ø
捡垃圾的 (jiǎn lā jī de, „onaj koji pokupi smeće“)	拾荒者 (shí huāng zhě, „onaj koji pokupi otpade“)	smetlar	djelatnik gradske javne čistoće

3. Strateški modeli eufemizacije

U ovom će se dijelu usporediti strateški modeli eufemizacije uglavnom s aspektata koje je naveo Kuna, a to su fonetski, gramatički i leksički aspekti (2007: 103-110).

3.1 Eufemizacija s fonetskoga aspekta

Kineski i hrvatski jezik imaju različite fonetske i grafijske sustave, zato su fonetski postupci pri eufemizaciji znatno različiti u dvama jezicima, no postoje i sličnosti u unutarnjoj logici promjena.

Hrvatski se zapisuje latinicom. Na temelju toga, fonetska promjena znači da se u negativno obilježenim riječima ili izrazima mijenja poredak fonema (grafema) ili da se neki fonemi izostavljaju, a riječ formalno ostane slična početnom obliku (isto: 104). Fonetske promjene pri eufemizaciji u hrvatskom obuhvaćaju:

1) zamjenu jednoga fonema drugim: *ježiga* (jebiga).

2) metatezu, odnosno mijenjanje poretka glasova ili skupova glasova u riječi. To je način koji je „proširen u srednjoškolskom i studentskom žargonu, a dolazi i do njegova prelijevanja u druge idiome u kojima je razumijevanje otežano, ovisno o tome je li kontekst redundantan“: *zdapi* (ženski spolni organ).

3) udvajanje slogova: *ići na pi-pi* (pomokriti se); *tuc-tuc* (spolni odnos).

4) grafijsku redukciju, odnosno da se ispuste svi grafemi vulgarizama, osim prvog, prvog i drugog ili prvog i posljednjeg te stavljaju točke umjesto njih: *Rekao mu je da je g...o* (govno); *Idi u k...c* (kurac); *P... jedna* (pička).

5) akronimiju, to jest uzimanje prvih slova nepoželjne riječi pisanih velikim slovom: *AB* (abortus), ili početnih slova iz skupine izraza u psovka: *Poslao ga je u PM* (pičku materinu).

Za razliku od hrvatskoga jezika, kinesko pismo je morfemografsko (znamopis). Svaki znak odgovara jednom slogu i predstavlja najmanju jedinicu značenja, odnosno morfem. Unatoč razlici u grafijskom sustavu, neke od navedenih fonetskih promjena

za eufemizaciju u hrvatskom također postoje u kineskom, a to su udvajanje slogova i grafijska redukcija. Osim toga, homofon, jedna od najvažnijih karakteristika kineskog jezika, također je važno sredstvo za tvorbu eufemizama.

1) udvajanje slogova: 尿尿 (niào niào, „pomokriti se“), 嘘嘘 (xū xū, „pomokriti se“), 啵啵 (bō bō, „ljubiti“), 咪咪 (mī mī, „grudi“). Među njima 嘘嘘 (xū xū) i 啵啵 (bō bō) pripadaju onomatopeji. 嘘嘘 podsjeća na zvuk mokrenja, a 啵啵 zvuk poljupca. Osim toga, postoji čak i primjer utrostručenja slogova, to jest eufemizam za seksualni čin 啪啪啪 (pā pā pā) koji je također onomatopeja. Na temelju toga nastaje drugi eufemizam za seksualni čin 为爱鼓掌 (wèi ài gǔ zhǎng) čiji je doslovni prijevod „pljeskanje za ljubav“ jer pljeskanje i seksualni čin imaju slične zvukove.

2) akronimija: Taj je način usko povezan s *pinyinom* (拼音), pomoćnim kineskim latiničnim pismom za bilježenje izgovora standardnog kineskog jezika. Kineski slogovi sastoje se od tri dijela: početnog glasa (声母), završnog glasa (韵母) i tona (声调). Neki eufemizmi nastaju izostavljanjem završnog glasa u *pinyinu* i zapisivanjem samo početnog glasa svakog sloga umjesto znakova. Na primjer, yy (意淫, yì yín, seksualna ili druga nerealna fantazija), sb (傻逼, shǎ bī, „budala“), tmd (他妈的, tā mā de, „kvragu“), cnm (操你妈, cāo nǐ mā, „jebi si mater“), txl (同性恋, tóng xìng liàn, „homoseksualac“) i tako dalje. Kada se suočavaju s takvim eufemizmima koji imaju samo početne glasove, slobodno mogu povezati koje riječi mogu predstavljati, a generirane asocijacije mogu biti novi eufemizmi za taj pojam. Primjerice, asocijacija za txl može biti riječ 通讯录 (tōng xùn lù) koji izvorno znači imenik, a zbog istog rezultata grafijske redukcije koristi se kao eufemizam za homoseksualce u zadnje vrijeme. Takvi se eufemizmi najčešće tvore i šire na internetu.

3) homofon: U kineskom postoji ukupno 23 početnog glasa (b, p, m, f, d, t, n, l, g, k, h, j, q, x, zh, ch, sh, r, z, c, s, y, w), 35 završnih glasova (a, o, e, i, u, ü, ai, ei, ao, ou, ia, ie, ua, uo, üe, iao, iou, uai, uei, an, ian, uan, üan, en, in, uen, ün, ang, iang, uang, eng, ing, ueng, ong, iong) i četiri tona (ravni „ˊ“, uzlazni „ˊ“, silazno-uzlazni „ˊˊ“, i silazni „ˊˊˊ“). Budući da se *pinyin* svakoga kineskog znaka sastoji od samo nula ili jednoga početnog glasa, jednoga završnog glasa i jednoga tona, fonološki je ograničena tvorba

slogova i postoji samo nešto više od 400 mogućih jedinstvenih kineskih slogova (New Concept Mandarin 2017). Ako se uključe tonovi, broj jedinstvenih slogova na kineskom povećava se na najmanje 1522 (Pechtel 2019: Internet). Međutim, suvremeni rječnik *Xinhua* sadržava više od 10000 kineskih znakova (Liu 2015: Internet) i to znači da kineski sadržava veliki broj homofona. Stoga, homofonija je jedan od najvažnijih i najpopularnijih načina za eufemizaciju u kineskom jer ih svi mogu lako i slobodno tvoriti.

Čini se da sâm homofon nema nikakve veze sa značenjem izraza koji zamjenjuje. Treba se povezati kontekst i zamisliti izgovor riječi kako bi se shvatilo pravo značenje. Primjerice, 鸡 (jī, „kokoš“) je eufemizam za 妓 (jì, „prostitutka“); 气管炎 (qì guǎn yán, „bronhitis“) za 妻管严 (qī guǎn yán, „papučar“); 草 (cǎo, „trava“) umjesto 操 (cāo, „jebati“); 卧槽 (wò cáo, „leći u koritu“) umjesto 我操 (wǒ cāo, „jebem“); 尼玛 (ní mǎ, „sunce“ na tibetanskom dijalektu) umjesto 你妈 (nǐ mā, „tvoja mama“, psovka).

3.2 Eufemizacija s gramatičkoga aspekta

Ovaj se dio rada usredotočuje na tvorbene postupke. Kineski i hrvatski pripadaju različitim jezičnim porodicama i stoga imaju potpuno različite gramatičke sustave. Najmanja jezična jedinica koja ima značenje u hrvatskom jest morfem. Moguće je činiti novu jezičnu cjelinu dodavanjem tvorbenih jedinica. Međutim, najmanja je jezična jedinica koja ima značenje u kineskom jedan kineski znak. To podrazumijeva da se značenje svakoga kineskog znaka ne može promijeniti i da se trebaju dodati drugi pomoćni kineski znakovi kako bi se ostvarilo željeno značenje. Na temelju toga, tvorbeni postupci u hrvatskom obuhvaćaju promjene tvorbenih jedinica u koje se ubrajaju sufiksna tvorba, prefiksacija i slaganje (Kuna 2007: 104), dok je u kineskom riječ o dodavanju priloga za eufemizaciju.

1) sufiksna tvorba – sudjeluju različiti sufiksi pri eufemizaciji i najviše se tvori umanjjenica: *biserko*; *badelčić* (konjak); *zadak*, *dupence*, *guza* (stražnjica); *okruglast*,

popunjen, punašan, gojušan, debeljuškast (debeo); *tanan, tanašan* (mršav); *vremešan* (star).

2) prefiksacija – sudjeluju različiti prefiksi pri eufemizaciji, a prevladava dodavanje niječnice *ne-*. Niječnica *ne-* ima stilski jaku funkciju negiranja određenog pozitivnog pojma, a postiže se eufemiziranost tako što nije direktno izrečena dvojbeni moralna osobina ili drugi negativan pojam (Sudec 2015:19). Primjerice, *neistina* (laž), *nečist* (prljav; sumnjiv), *nemio* (grozan, zao), *neaktivan* (lijen), *nejak* (slab), *nedjelo* (zločin), *nečastivi* (vrag), *netaktičan*, *neljubazan*, *neuljudan* (prostački).

Prilozi koji izražavaju nijekanje u kineskom imaju istu funkciju pri eufemizaciji kao niječnica *ne-* u hrvatskom jeziku, a oni koji se najčešće koriste su 不 (*bù*, „ne“), 不太 (*bú tài*, „ne baš“), 不很 (*bù hěn*, „ne baš“), 不免 (*bù miǎn*, „neizbježno“), 未免 (*wèi miǎn*, „neizbježno“) i 未必 (*wèi bì*, „nije nužno“). Na primjer, 不雅照 (*bù yǎ zhào*, „neelegantna fotografija“) umjesto 淫照 (*yín zhào*, „razvratna fotografija“), 不太聪明 (*bú tài cōng míng*, „nije baš bistar“) umjesto 笨 (*bèn*, „glup“), 不很漂亮 (*bù hěn piào liang*, „nije vrlo lijepa“) umjesto 丑 (*chǒu*, „ružan“), 未免太严格 (*wèi miǎn tài yán gé*, „neizbježno je strog“) umjesto 太严格 (*tài yán gé*, „prestrogo“).

Drugi prefiksi u hrvatskom jeziku koji ublažavaju značenje riječi jesu *po-*, *o-* i *pri-*, zato se često rabe za tvorbu eufemizama. Primjerice, *postariji* (star), *poveći*, *oveći* (*problem*) (velik), *povisok* (vrlo visok), *pothranjen* (izrazito mršav), *podebeo* (debeo), *omanji* (nizak), *priglup* (glup), *pripit* (pijan) i tako dalje.

3) slaganje – čisto slaganje ili složeno-sufiksna tvorba: *dugoprstić* (kradljivac), *tankoćutan* (živčan), *milokliz* (muško spolovilo).

Vrijedi spomenuti da postoje sintaktičke pojavnosti eufemizacije i u kineskom i u hrvatskom jeziku. Na primjer, prilikom izražavanja naredbi, zahtjeva i prijedloga, upitna rečenica ima blaži ton od izjavne rečenice. Na primjer, rečenica 你能开一下窗户吗? (*nǐ néng kāi yī xià chuāng hu ma*, „Možete li otvoriti prozor?“ ili „Biste li otvorili prozor?“) ima blaži ton od rečenice 开一下窗户。 (*kāi yī xià chuāng hu*, „Otvorite prozor.“). Osim toga, u kineskom postoji jedna vrsta riječi kojih nema u hrvatskom i koje su slične modalnim česticama, to jest 语气词 (*yǔ qì cí*). Nalaze se

na kraju rečenice, tiho se izgovaraju te promjenjuju ton rečenice. Takve su riječi 吧 (ba), 啊 (a), 呀 (ya), 呢 (ne), 呗 (bei) i slično. Na primjer, rečenice 请你来一下。 (qǐng nǐ lái yī xià, „Molim te dođi ovamo.“) i 快写! (kuài xiě, „Piši brzo!“) imaju strogi ton zapovijedanja. Nakon dodavanja čestica na kraju, rečenica 请你来一下吧。 (qǐng nǐ lái yī xià ba, „Molim te dođi ovamo.“) ima ton molbe i uvjeravanja, a rečenica 快写呀! (kuài xiě ya, „Piši brzo!“) ima ton brige i zabrinutosti. To je također način eufemizacije u komunikaciji, no budući da se ovaj rad fokusira na promjene na leksičkoj razini, navedene sintaktičke pojavnosti nisu uvrštene u korpus rada.

3.3 Eufemizacija s leksičkoga aspekta

Kuna u leksička sredstva kojima se služi pri eufemizaciji ubraja modificiranje, pronominalizaciju, preuzimanje stranih riječi, preoznačivanje/neologizaciju i ispuštanje riječi (2007: 105–107)

3.3.1 Modificiranje

Prema Kuni, modificiranje podrazumijeva dodavanje riječi (najčešće pridjeva, priloga i čestica) kako bi se umanjio, doveo u sumnju ili nijekao poznati sadržaj (isto: 105). Primjerice, *ugodno (elegantno) popunjen* (debeo), *tobožnji stručnjak* (neznalica, nestručnjak), *malo zapušten* (prljav) i *kao pošten je* (varalica). Uobičajeni prilozima za modificiranje u kineskom su 有点 (yǒu diǎn, „malo, donekle“), 比较 (bǐ jiào, „relativno“), 稍微 (shāo wēi, „malo“) i tako dalje. Na primjer, 有点难受 (yǒu diǎn nán shòu, „malo je neugodno“); 有点麻烦 (yǒu diǎn má fan, „malo je složeno“).

3.3.2 Pronominalizacija

Pronominalizacija se odnosi na zamjenu nepoželjne riječi zamjenicom koja dobiva svoje značenje u određenom jezičnom kontekstu (isto: 105).

Primjeri su pronominalizacije u hrvatskom jeziku raditi *ono*, bilo je tu *svega* (seksualni činovi); vidjeti *onu stvar* (spolni organ); imati *svoje dane*, dobila *ju* je prije tri dana (menstruacija); ići radi *sebe* (ići na zahod); učiniti *nešto* za njega (nezakonito); *ako mi se nešto dogodi* (ako umrem) i tako dalje. Primjeri na kineskom su 你们有没有那个过? (nǐ men yǒu méi yǒu nà gè guò, „Jeste li radili *onu stvar*?“ – seksualni čin); 我来那个了 (wǒ lái nà gè le „*Ono* mi je došlo.“ – menstruacija).

3.3.3 Preuzimanje stranih riječi

Prema Kuni, strane su riječi manje opterećene negativnim asocijacijama u komunikaciji, zato je preuzimanje stranih riječi među leksičkim sredstvima najčešći način eufemizacije u hrvatskom jeziku (2007: 106). Osim toga, Sudec navodi da su internacionalizmi manje specificirani od hrvatske riječi pa samim time dobivaju status eufemizma (2015:19).

Internationalizmi koji dobivaju ulogu eufemizama u hrvatskom su, primjerice, *opstipacija* (zatvor); *defekacija* (stolica); *urinirati* (mokriti); *integracija* (spolova) (vođenje ljubavi); *erotoman* (razvratnik, bludnik); *kancer*, *kancerogene stanice* (rak); *konzument* (pijanac); *akt* (golotinja); *organ*, *intima* (spolovilo); *gravidnost* (trudnoća); *neutralizirati*, *eliminirati* (ubiti); *frizirati*, *ušminkati* (preurediti za javnost tako da se umanjí ili poništi ono što je poznato); *defektan* (duševno bolestan); *korpulentan* (debeo); *klijent* (korisnik sumnjivih usluga kao što su droga i prostitucija); *stimulirati* (podmićivati); *nonsens* (budalaština); *afeta* (skandal); *farbati* (varati); *call-girl*, *kurtizana*, *animir-dama*, *model*, *profesionalka* (prostitutka) i tako dalje.

Eufemistička funkcija preuzimanja stranih riječi isto vrijedi za kineski jezik, no budući da je strane riječi teže integrirati u kineski jezični sustav zbog jedinstvenih jezičnih karakteristika kineskog, često se izravno upotrebljavaju engleske riječi u neformalnim situacijama kao što su *gay* (homoseksualac) i *pussy* (ženski spolni organ). Osim toga, kineske riječi sa sličnim izgovorima tim engleskim riječima također su se počele koristiti kao eufemizmi posljednjih godina, a to su 给 (gěi, homofon za *gay*,

izvorno značenje: „dati“) i 浦西 (pǔ xī, homofon za *pussy*, izvorno značenje: „centar grada Shanghai-a“).

Treba istaknuti da nisu svi internacionalizmi koji označavaju neugodne stvari eufemizmi. Na primjer, *gay* na hrvatskom nema eufemističku funkciju i izaziva neugodu.

3.3.4 Preoznačavanje ili neologizacija

Preoznačavanje ili neologizacija često imenuje društveno neprihvaćene ili osuđujuće moralne osobine ili društvene skupine. Na taj način riječ koja ima svoje značenje dobiva drugo značenje koje nema izravne veze s označenim referentom (Kuna 2007: 106).

Primjeri su u hrvatskom *naivan*, *jednostavan* (glup, ograničen); *posuditi*, *očistiti*, *pospremiti* (ukrasti); *natenkiran* (pijan); *kapljica* (alkohol); *rigolet(t)o* (povraćanje); *avantura* (izvanbračna avantura, prijevara); *bračni izlet* (nevjera); *šarati* (biti nevjeran u braku); *galeb* (mlađi ljubavnik, žigolo); *kameleon* (prevrtljivac); *biser* (izrečena glupost); *čistka* (masovno ubijanje, otpuštanje nepodobnih suradnika); *flaster* (onaj koji se prilijepi uz koga, priljepak); *karneval* (nered, rasulo); *kinderjaje* (ručna bomba); *kinesko pismo* (nerazumljivost); *padobranac* (onaj tko dolazi kamo nepozvan); *sitna riba* (beznačajna osoba); *tabla* (onaj koji ništa ne zna, koji ne shvaća) i tako dalje.

Primjeri na kineskom su 头脑简单 (tóu nǎo jiǎn dān, „jednostavan um“, glup); 花瓶 (huā píng, „vaza“, žena koja ima samo lijep izgled, a nema sposobnosti); 金丝雀 (jīn sī què, „kanarinac“, lijepa žena koja ovisi o muškarcima da žive dobrim materijalnim životom, ali je vezana kod kuće i gubi slobodu).

3.3.5 Ispuštanje riječi

Spomenuta je grafijska redukcija u dijelu 3.1 ovoga rada. Osim grafijske redukcije koja podrazumijeva ispuštanje određenih fonema unutar riječi, ispuštanje riječi unutar izraza sastavljena od grupe riječi također je način za oblikovanje eufemizama. To je često kod vulgarizama u psovka u hrvatskom, na primjer *A u ...*

U kineskom se također izostavljaju određeni znakovi koji predstavljaju neugodne teme. Primjerice, u eufemizmu 怀了 (huái le) izostavljen je znak 孕 (yùn) iz izraza 怀孕了 (huái yùn le, „biti trudna“) jer sâm znak 孕 znači trudnoća; izostavljen je znak 性 (xìng, „seksualnost“) iz izraza 发生性关系 (fā shēng xìng guān xi, „imati spolni odnos“) kako bi se tvorio eufemizam 发生关系 (fā shēng guān xi) koji naizgled nema veze sa seksualnosti; isto tako su izostavljeni znakovi 性 (xìng, „seksualnost“) i 恋 (liàn, „ljubav“) iz riječi 男同性恋 (nán tóng xìng liàn, „muški homoseksualac“), a ostaje eufemizam 男同 (nán tóng) čiji je doslovni prijevod „muški homo-“.

3.3.6 Semantičke promjene

Neugodni, bolni i izravni izrazi značenjski se zamjenjuju, proširuju i sužavaju drugim riječima različitim semantičkim promjenama (isto: 107). U tom procesu nastaju mnogi frazemi u hrvatskom, pogotovo u promjenama metaforičkim i metonimijskim, kao što je Chengyu (成语) u kineskom.

(1) Metaforičke promjene

„Formalno, metafora je usporedba u kojoj je ono što se uspoređuje neizrečeno, ali jasno pretpostavljeno“ (Škarić 1982: 139). Kao što ističe Kuna, značajan je broj eufemizama tvorenih metaforama i gotovo da nema tematskog područja iz kojeg nema potvrda (2007: 108).

U gotovo svim tematskim područjima u drugom dijelu ovoga rada postoje primjeri

i na hrvatskom i na kineskom jeziku, među kojima su neki eufemizmi tvoreni istim ili sličnim metaforama. Usporedba nekih od njih, kao i još neki drugi primjeri, navedeni su u donjoj tablici.

značenje	eufemizam na kineskom	eufemizam na hrvatskom
muško spolovilo	黄瓜 (<i>huáng guā</i> , „krastavac“), 香蕉 (<i>xiāng jiāo</i> , „banana“), 香肠 (<i>xiāng cháng</i> , „kobasica“),	<i>krastavac, banana kobasica, kobasa</i>
prdnuti	排气 (<i>pái qì</i> , „puštati vjetrove“)	<i>puštati vjetrove</i>
starost	暮年 (<i>nù nián</i> , „sumrak života“)	<i>jesen života</i>
mlad	青涩 (<i>qīng sè</i> , „biti zelen“)	<i>biti zelen</i>
droga	叶子 (<i>yè zi</i> , lišće)	<i>trava</i>
biti sitničav	鸡蛋里挑骨头 (<i>jī dàn lǐ tiāo gú tóu</i> , „tražiti dlaku u jajetu“)	<i>tražiti dlaku u jajetu</i>
varati	挂羊头卖狗肉 (<i>guà yáng tóu mài gǒu ròu</i> , „visjeti ovčju glavu, a prodavati pseće meso“)	<i>prodavati rog za svijeću</i>
obmanjivati	被牵着鼻子走 (<i>bèi qiān zhe bí zi zǒu</i> , „vući za nos“)	<i>vući za nos</i>
ogovarati	在背后说某人 (<i>zài bèi hòu shuō mǒu rén</i> , „govoriti komu iza leđa“)	<i>govoriti komu iza leđa</i>
nesnalažljiv	木头 (<i>mù tou</i> , „drven“)	<i>drven</i>
opasna, neugodna tema	棘手的问题 (<i>jí shǒu de wèn tí</i> , „tema koja bode kao trn“), 烫手山芋 (<i>tàng shǒu shān yù</i> , „vruć slatki krumpir“)	<i>škakljiva tema</i>

Kao što je navedeno u drugom dijelu rada, i u kineskom i u hrvatskom iznimno je bogata skupina metafora za smrt te u dva jezika postoji puno identičnih ili sličnih tih metafora koje su vrlo poetizirane.

metafore za smrt	hrvatski	kineski
1) Umiranje je selidba	<i>otići u nebo, otići/poći/preseliti se na drugi/onaj svijet, ostaviti/napustiti ovaj svijet, oprostiti se/rastati se s ovim svijetom, biti na odlasku, otići zauvijek, nije više s nama, preseliti se/otići među zvijezde</i>	去天上了 (qù tiān shàng le, „otići u nebo“), 去另一个世界了 (qù lìng yī gè shì jiè le, „otići na drugi svijet“), 离开了这个世界 (lí kāi le zhè ge shì jiè, „napustiti ovaj svijet“), 告别人世 (gào bié rén shì, „oprostiti se s ovim svijetom“), 与世长辞 (yǔ shì cháng cí, „zauvijek se rastati s ovim svijetom“), 走了 (zǒu le, „otići“), 永远离开了 (yǒng yuǎn lí kāi le, „otići zauvijek“), 不在了 (bù zài le, „više ga nema“), 变成了星星 (biàn chéng le xīng xīng, „pretvoriti se u zvijezdu“)
2) Smrt je san	<i>otići na vječni počinak, snivati/zaspasti/spavati vječni san, zaspasti/spavati vječnim snom, zatvoriti/sklopiti/zaklopiti oči</i>	长眠 (cháng mián, „dugo spavati“), 安息 (ān xī, „mirno počinuti“), 瞑目 (míng mù, „zatvoriti oči“)
3) Život je tekućina/Smrt je gubitak tekućine	<i>ispustiti posljednji dah</i>	咽下最后一口气 (yàn xià zuì hòu yì kǒu qì, „ispustiti posljednji dah“), 咽气 (yàn qì, „ispustiti dah“), 断气 (duàn qì, „prestati disati“)
4) Život je putovanje	<i>posljednji put, otpratiti koga na posljednji put, biti pri kraju, blizu je komu kraj, doći do samog kraja, doći do konca života</i>	最后一程 (zuì hòu yì chéng, „posljednji put“), 送某人最后一程 (sòng mǒu rén zuì hòu yì chéng, „otpratiti koga na posljednji put“), 结束人生的旅程 (jié shù rén shēng de lǚ chéng, „doći do kraja putovanja života“), 到了生命的终点 (dào le shēng mìng de zhōng diǎn, „doći do konca života“)
5) Život je dan	<i>kucnuo je posljednji/sudnji čas, kuca komu zadnja ura, zašlo je</i>	最后的时刻到了 (zuì hòu de shí kè dào le, „došao je

	<i>sunce komu</i>	<i>posljednji čas“), 日薄西山 (rì bó xī shān, „zašlo je sunce“)</i>
6) Vrijeme je ograničeno materijalno sredstvo	<i>brojiti posljednje dane, izbrojeni (odbrojeni) su čiji dani</i>	<i>大限将至 (dà xiàn jiāng zhì, „dani će biti izbrojeni“)</i>

(2) Metonimijske promjene

Metonimijska promjena također je jedan od važnih postupaka u oblikovanju eufemizama. Za razliku od metaforičke promjene u kojoj se riječi dovode u vezu na temelju sličnosti, metonimijska promjena podrazumijeva da se jedan pojam zamijeni drugim bliskim pojmom. Odnos između pojma koji zamjenjuje i zamijenjena pojma može biti “uzrok za posljedicu”, “dio za cjelinu”, “cjelina za dio”, “posuda za sadržaj”, “apstraktno za konkretno”, “način radnje za radnju” i slično (isto: 108).

Postoji eufemizmi u kineskom i hrvatskom koji se tvore istim ili sličnim metonimijskim promjenama, na primjer:

značenje	eufemizam na kineskom	eufemizam na hrvatskom
prostitutka	站街女 (zhàn jiē nǚ, „žena koja stoji na ulici“)	uličarka
biti bez novca	口袋空空 (kǒu dài kōng kōng, „prazan je džep“)	imati prazan džep
voli popiti	贪杯 (tān bēi, „pohlepan za čašicom“)	draža mu je čašica
starost	黄发 (huáng fà, „žuta kosa“)	sijeda kosa
imati ljubavnika	有别人了 (yǒu bié rén le, „imati drugog čovjeka“)	imati drugog
imati seksualni odnos s kim	和某人上床 (hé mǒu rén shàng chuáng, „ići s kim u krevet“)	ići s kim u krevet
umrijeti	心脏停止了跳动 (xīn zàng tíng zhǐ le tiào dòng, „srce je prestalo kucati“)	srce je prestalo kucati
poginuti	掉脑袋 (diào nǎo dai, „pada glava“)	izgubiti glavu

živjeti opasnim životom	脑袋别在裤腰带上 (<i>nǎo dai bié zài kù yāo dài shàng</i> , „nositi glavu u remenu“)	<i>nositi glavu u torbi</i>
-------------------------	---	-----------------------------

Poseban je način metonimijske promjene antonomazija, to jest „postupak u prirodnom jeziku i pjesničkom stilu kojim se nečije vlastito ime zamjenjuje kakvim njegovim svojstvom i širi kao opći pojam“ (HJP). Takvi su primjeri u hrvatskom *Magdalena* (bludnica), *Casanova* (ženskar), *Dudek* (naivac, glupan), *Hažani* (optuženici za ratne zločine), *Metuzalem* (vrlo stara osoba) i tako dalje. U kineskom su primjeri 陈世美 (*chén shì měi*, „muškarac koji napušta svoju ženu“) koji je glavni lik u drami 铡美案 (*zhá měi àn*). Nakon što je osvojio prvo mjesto na nacionalnom ispitu i bio izabran za supruga princeze, 陈世美 ne samo da nije želio prepoznati svoju ženu, nego ju je i htio ubiti. Još je jedan primjer 扶不起的阿斗 (*fú bù qǐ de ā dǒu*), carski sin tijekom razdoblja Tri kraljevstva. Voli samo zabavu i ne zanima ga upravljanje državom, čak ni sposobni ministri poput Zhuge Lianga (诸葛亮) nisu mu mogli pomoći, zato je na kraju izgubio svoju državu. Naziv 扶不起的阿斗 označava onoga koji nema motivaciju za napredovanje zbog čega mu nitko ne može pomoći za razvoj.

(3) Perifraze

Perifraza podrazumijeva opisno imenovanje nepoželjnih izraza. Takvi se eufemizmi prepoznaju kao sintagme i rečenice (isto: 109). Primjeri u hrvatskom su *zemlja u razvoju* (siromašne zemlje), *složena situacija* (kriza), *život od prvog do prvog* (skroman život onoga koji živi od mjesečne plaće), *osoba sklona tuđim stvarima* (kradljivac), *biti u drugom stanju* (biti trudna), i tako dalje. Perifraze *zemlja u razvoju* i *složena situacija* također postoje u kineskom, a to su 发展中国家 (*fā zhǎn zhōng guó jiā*) i 情况复杂 (*qíng kuàng fù zá*). U kineskom su još primjera: 低收入人群 (*dī shōu rù rén qún*, „čovjek s niskim prihodima“) umjesto 穷人 (*qióng rén*, „siromašan čovjek“), 没穿衣服 (*méi chuān yī fu*, „bez odjeće“) umjesto 裸体 (*luǒ tǐ*, „golotinja“), 外来务工人员 (*wài lái wù gōng rén yuán*, „čovjek koji dolazi na posao iz druge

pokrajine“) umjesto 民工 (mín gōng, „radnik migrant“), 家政服务人员 (jiā zhèng fú wù rén yuán, „ona koja služi u kući“) umjesto 保姆 (bǎo mǔ, „dadilja“), 耳朵不好使 (ěr duo bù hǎo shǐ, „uši ne dobro funkcioniraju“) umjesto 聋子 (lóng zi, „gluh“), i tako dalje.

(4) Antifraze

Antifraza je „riječ ili kakav izraz što se upotrebljavaju u značenju suprotnom od pravog značenja“ (HJP). I u kineskome su i u hrvatskome jeziku čestice i prilozi znak naglašavanja suprotnosti te izražavaju više ili manje ironije (isto: 110). U hrvatskom su primjeri *zaista mudro*, *baš pametno* (glupavo), *baš si pametan* (baš si lud), *kakva skromnost* (hvalisavost), *kakav miris* (smrad), *imati bujnu fantaziju* (biti sklon izmišljanju), *zauzeti početne položaje* (povući se), *proslavio se na ispitu* (osramotio se), i tako dalje. U kineskom postoje iste antifraze kao što su 你可太聪明了 (nǐ kě tài cōng míng le, „baš si pametan“) i 你真谦虚 (nǐ zhēn qiān xū, „kakva skromnost“). U kineskom još postoje antifraze bez ironije, na primjer, 卫生间 (wèi shēng jiān, „sanitarna soba“) umjesto WC-a, 白喜事 (bái xǐ shì, „bijeli sretan događaj“) umjesto sprovoda i 寿木 (shòu mù, „drvo za život“) umjesto lijesa.

(5) Chengyu (成语) i frazemi

Chengyu je posebna vrsta jezičnih jedinica u kineskom koja također može imati ulogu eufemizama. Chengyu u kineskom i frazemi u hrvatskom slični su po tome što su njihova značenja različita od zbroja značenja njihovih sastavnica te oba funkcioniraju kao dio rečenice. Razlika Chengyua i frazema je u tome što se većina od Chengyua sastoji od fiksna četiri znaka i potječe iz drevnog kineskog književnog teksta. Chengyu smatra se prikupljenom mudrošću drevnih kineskih naroda jer vrlo sažeto i jezgrovito prenosi poruku priče, mita, povijesnog događaja i slično iz kojega potječe. Korištenje Chengyua u govoru ili pisanju označava erudiciju govornika ili pisca (ZDIC

2022).

Kao što kaže Kuna, „Imenovanje fenomena neprimjerenih u društvu pomoću frazeologijama može biti pogodno jer se njihov sadržaj oslanja na iskustvene doživljaje pojedinca i kolektiva.“ (isto: 108). I Chengyu i frazemi čine vrlo bogat dio eufemizama u oba jezika. Bogati primjeri frazema nalaze se u dijelu 3.3.6 pod naslovom „Metaforičke promjene“ vezano uz temu smrt, a primjeri Chengyu spomenuti u ovom radu su 水土不服, 云雨之欢, 大腹便便, 不治之症, 驾鹤西游, 寿终正寝, 香消玉殒, 红颜薄命, 为国捐躯, 与世长辞, 一命呜呼, 三长两短, 英年早逝, 披麻戴孝, 日薄西山, 尸骨未寒, 拈花惹草, 水性杨花, 红杏出墙, 家徒四壁 i 挂羊头卖狗肉. Među njima, na primjer, Chengyu 红杏出墙 (hóng xìng chū qiáng, „crven cvijet marelice izlazi iz zida“) potječe iz stiha 春色满园关不住, 一枝红杏出墙来 (chūn sè mǎn yuán guān bù zhù, yì zhī hóng xìng chū qiáng lái, „Ne može se zatvoriti proljeće koje je puno vrta, jedan crven cvijet marelice izlazi iz zida“) iz Ye Shaowengove (叶绍翁) pjesme 游园不值 (yóu yuán bù zhí) i poznat je eufemizam za preljubnicu.

4. Funkcije eufemizama

Četiri su osnovne funkcije eufemizama u hrvatskome i kineskome jeziku: 1. izbjegavanje tabua, 2. eufemizmi radi uljudnosti i izbjegavanja vulgarnosti, 3. čuvanje obraza i pokazivanje empatije i 4. smekšavanje i prikrivanje istine.

4.1 Izbjegavanje tabua

Već je istaknuto da su se u pradavnim vremenima riječ i stvar doživljavale kao jedno, zato se zamjenjuju nazivi predmeta i pojava kojih se ljudi plaše ili koje u određenoj kulturi imaju zlokobno značenje, odnosno tabua. Na primjer, izbjegavali su spominjati tabu imena u drevnoj Kini kako ne bi uvrijedili cara ili starješine što je rezultat klasne vladavine. U hrvatskom međutim ne samo da ne postoji tabu imena, nego je običaj da djeca nose imena svojih baka, djedova ili drugih starijih članova obitelji kako bi izrazili ljubav i poštovanje prema njima.

Kinezi pridaju veliku važnost povoljnosti i sreći, stoga izbjegavaju govoriti ono što izazivaju nesretne asocijacije na važne blagdane poput Kineske nove godine. Primjerice, kada razbiju šalice ili posuđe, često kažu 岁岁平安 (suì suì píng ān, „mir i zdrav iz godine u godinu“) umjesto da su razbijene 碎了 (suì le) jer su 岁 (godina) i 碎 (razbijenost) homofoni.

Osim toga, riječi u tematskim područjima „bolest“ i „smrt“ zamjenjuju se eufemizmima i u kineskom i u hrvatskom kako bi se smanjio osjećaj nelagode, straha i tuge. Bolesnici i njihovi obitelji često imaju nižu psihičku izdržljivost. Kako bi se smanjilo njihovo psihičko opterećenje i poboljšalo samopouzdanje bolesnika u pobjeđivanju bolesti, koriste se eufemizmi koji zvuče manje zastrašujuće.

4.2. Eufemizmi radi uljudnosti i izbjegavanja vulgarnosti

Geoffrey Leech smatra da je svrha uljudnosti „održavanje društvene ravnoteže i prijateljskih odnosa, a princip uljudnosti omogućava skladnost među svim sudionicima govornog čina” (1983: 82). Stoga se treba pridržavati načela uljudnosti u komunikaciji.

Neki su izrazi u određenom trenutku, epohi, ili društvenoj skupini nepristojni ili neprikladni, zato „govornik želi izbjeći izravno imenovanje zbog opreza da ne bi povrijedio sugovornika ili treću osobu“. U tom slučaju eufemizmi se odnose na intimne dijelove tijela, fiziološke potrebe i izlučevine te seksualnost (Kuna 2007: 101). U slučaju da se neizbježno trebaju spomenuti te intimne stvari, govorenje riječi koje izravno upućuju na referenta izazivat će konvencionalno neugodne asocijacije te će ostaviti dojam nepristojnosti i vulgarnosti. Pogotovo ako muškarci u razgovoru sa ženama izravno govore o spolnim organima ili seksualnosti, smatrat će ih bezobraznim i grubim.

4.3. Čuvanje obraza i pokazivanje simpatije

„Obraz je javna slika o samom sebi koju i govornik i slušatelj moraju uzimati u obzir u govornoj situaciji“ (Allan i Burridge 1991: 238). Pojam *obraz* podrazumijeva dva lika: pozitivni – potreba da se bude prihvaćen i voljen te doživljen kao član skupine i negativni – vlastita želja za samostalnošću, slobodom koju ne nameću drugi (Yule 1997). Dinka Pasini ističe važnost obraza u međuljudskoj komunikaciji koji postaje jednim od preduvjeta pri odabiru govornih strategija i izravno povezuje teoriju obraza s eufemizmima: „Koristeći se eufemizmom, koji je po svojoj naravi defenzivan, često možemo spasiti tuđi obraz, ali i potvrditi svoj vlastiti“ (2003: 48). Suprotno toga, uporaba neprikladnog izraza može izazvati gubitak obraza.

U kineskom postoji izreka 良药苦口利于病, 忠言逆耳利于行 (liáng yào kǔ kǒu lì yú bìng, zhōng yán nì ěr lì yú xíng) koja znači da je dobar lijek gorak i dobar savjet neugodno čuti, zato neki ljudi oštro i žestoko govore kada savjetuju ili kritiziraju druge.

Iako su govornici dobronamjerni, pogrdni izrazi mogu izazivati razočaranje ili čak otpor kod osjetljivih i ranjivih sugovornika, čime ne mogu postići željeni komunikacijski cilj. A prikladna uporaba eufemizama može pomoći u stvaranju prijateljske i opušteno komunikacijske atmosfere u kojoj je sugovornicima lakše prihvatiti savjete, opomene ili kritike. Primjerice, ako učitelji često negativno ocjenjuju domaću zadaću ili izvedbu u školi, lako se mogu narušiti učenikovo samopoštovanje, samopouzdanje i motivacija za učenjem. Stoga je bolji komentar da učenik treba ponavljati gramatiku kod kuće ili obratiti više pozornost na gramatiku nego da on ništa ne zna, kako bi se sačuvao učenikov obraz i izbjegao osjećaj frustracije.

Osim toga, svi imaju ljubav prema ljepoti, ali nemaju svi svoj zadovoljavajući izgled i figuru, neki čak imaju i fizičke nedostatke. Kada se spominju tjelesne i fizičke osobine poput debljine, niskosti, tamne kože, starog izgleda i slično, govore da je netko popunjen, omanji, ima kožu boje čokolade i izgleda zrelo; kada se govori o fizičkim nedostacima kao što su sljepoća i gluhoća, koriste se eufemizmi *s oštećenjem vida* i *s oštećenjem sluha*, kako bi spasili obraz sugovornika ili treće osobe te spriječili osjećaj uvrijeđenosti.

To isto vrijedi i za nazive zanimanja s tradicionalno nižim društvenim statusom. Iako kažu da su sva zanimanja jednako važna, mnogi ljudi i dalje misle da je mentalni rad klasificiran kao prestižniji i više cijenjeni od fizičkog rada. Stoga su se pojavili eufemizmi za zanimanja poput radnika migranta, fizičkih radnika, smetlara i slično, kako bi pokazali poštovanje prema njima i izbjegavali osjećaj inferiornosti (Kuna 2007: 101).

Osim obraza sugovornika ili treće osobe, korištenje eufemizama može spasiti i vlastit obraz govornika. Na primjer, kada pričaju o svojem lošem iskustvu kao što je biti uhićen, govore da je doveden pred zakon.

4.4 Smekšavanje i prikrivanje istine

Za razliku od prethodnih funkcija u kojim su uglavnom primjeri kolokvijalnog jezika, ova se vrsta eufemizama više pojavljuje u javnom jeziku. U područjima poput politike, ekonomije i rata postoji mnogo delikatnih i osjetljivih pitanja. Neki govornici, često političari, izbjegavaju izravno izraziti pojmove ili činjenice koje javnost osuđuje i odbacuje, kako bi prikrili činjenicu, otežali shvaćanje potpune istine te umanjili ozbiljnost ili utjecaj situacije. Primjerice, koriste se eufemizmi za ublažavanje straha i stresa od briga zbog ekonomske krize, nezaposlenosti, rata i drugih uznemirujućih društvenih problema. Drugim riječima, uloga eufemizama u tim područjima postaje sredstvo političara za obmanjivanje javnosti i dezinformacije (isto: 101).

Zaključak

U ovome su se radu usporedili sličnosti i razlike u povijesnom razvoju, temama, postupcima eufemizacije i funkcijama eufemizama u hrvatskome i kineskom jeziku.

Postanak eufemizama u kineskom i hrvatskom ima zajednički uzrok, to jest tabu. Tabui u dvama jezicima povezani su s cenzurom i izbjegavanjem kazne za povredu svetosti, a u kineskoj povijesti pojavio se i tabu imena cara, predaka i sveta te mentalitet prikrivanja namjera govora zbog posebne povijesne pozadine i tradicionalne konfucijanske etike. U suvremenom je društvu nastanak eufemizama dobio novu motivaciju, a to je vođenje računa o osjećajima drugoga.

Eufemizmi u kineskom i hrvatskom obuhvaćaju mnoge zajedničke teme koje se mogu podijeliti u dvije skupine, odnosno eufemizme vezane za život pojedinca (intimne dijelove tijela, fiziološke potrebe i izlučevine, seksualnost, tjelesne i fiziološke osobine čovjeka, fizičke nedostatke, bolest, mane i poroke, smrt) i eufemizme za društveni život (društvene odnose, religijska vjerovanja, politiku, rat, gospodarstvo i financije). Unatoč tim zajedničkim temama, postoje i mnoge razlike u upotrebi specifičnih eufemizama pod utjecajem različitih povijesti, kultura i vjerskih uvjerenja dviju zemalja.

S gledišta strateških modela eufemizacije, iako je riječ o dvama prostorno i kulturološki udaljenim jezicima, pokazuju se mnoge identične ili slične strategije tvorbe eufemizama s fonetskoga, gramatičkoga i leksičkoga aspekta te semantičkih promjena. To su udvajanje slogova, akronimija, modificiranje, pronominalizacija, preuzimanje stranih riječi, preoznačavanje ili neologizacija, ispuštanje riječi, metaforičke promjene, metonimijske promjene, perifraze, antifraze, Chengyu u kineskom i frazemi u hrvatskom. Osim toga, zbog različitih jezičnih karakteristika, u hrvatskome postoje jedinstveni načini eufemizacije kao što su zamjena jednoga fonema drugim, metateza, grafijska redukcija i promjene tvorbenih jedinica u koje se ubrajaju sufiksna tvorba, prefiksacija i slaganje, a jedinstvene strategije eufemizacije u kineskom su homofoni i dodavanje priloga za eufemizaciju.

Istraživanjem i uspoređivanjem eufemizama u hrvatskome i kineskom utvrđeni su

njihova autentičnost u društvenom i kulturnom okružju, proširenost u svakodnevnoj komunikaciji i širok raspon uporabe, što potvrđuje višefunkcionalnu komunikacijsku strategiju eufemizama. Eufemizmi u hrvatskome i kineskom imaju velike sličnosti u pragmatičkim funkcijama, a to su izbjegavanje tabua, eufemizmi radi uljudnosti i izbjegavanja vulgarnosti, čuvanje obraza i pokazivanje simpatije te smekšavanje i prikrivanje istine.

Ovaj je rad nastojao popuniti istraživačku prazninu u tome području, pridonijeti učenju jezičnih posebnosti obaju jezika, razumijevanju dviju kultura i poboljšanju međukulturne komunikacije dvaju naroda.

Literatura

1. Allan, Keith i Burridge, Kate. 1991. *Euphemism & Dysphemism: Language Used as Shield and Weapon*, Oxford: Oxford University Press.
2. Hercigonja-Mikšik, Edita. 2007. Smrt u jeziku i smrt jezičnog znaka. *Republika: mjesečnik za književnost, umjetnost i društvo*, LXIII (6), 70–83.
3. Kuna, Branko. 2007. Identifikacija eufemizama i njihova tvorba u hrvatskom jeziku. *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja*, 19 (1), 95–113.
4. Leech, Geoffrey. 1983. *Principles of Pragmatics*. Longman linguistics library.
5. Lu, Cuihong. 2004. Si wang wei wan yu mian mian guan – cong si wang wei wan yu kan zhong xi wen hua, *Journal of Daxian Teachers College (Social Science Edition)*, (06): 58–60.
6. Mi, Yanli. 2017. Qian xi si wang wei wan yu zhong de zhong ying wen hua cha yi, *Journal of Lanzhou Jiaotong University*, 36(05): 85–87+91.
7. Mikić, Ana. 2009. Strategija eufemizacije i stereotipi o ženama u hrvatskoj književnosti. U: Mario Brdar – Marija Omazić – Branimir Belaj – Branko Kuna (ur.) *Lingvistika javne komunikacije: Sociokulturni, pragmatički i stilistički aspekti*, 15–23.
8. Opašić Maja i Gregorović Maja. 2010. Smrt u hrvatskoj frazeologiji, *Croatica et Slavica Iadertina*, VI, 55–72.
9. Palmer, F. R. 1979. *Semantics (a new outline)*. Cambridge: University Press.
10. Pasini, Dinka. 2003. Funkcije eufemizama u hrvatskom leksiku, magistarski rad u rukopisu, Filozofski fakultet, Zagreb.
11. Pasini, Dinka. 2007. Eufemizam i rat. *Republika: mjesečnik za književnost, umjetnost i društvo*, 11, 97–102.
12. Pavleković, Larisa. 2020. Seks kao tabu tema u časopisu Polet, diplomski rad, Sveučilište u Zadru.
13. Runje, Domagoj. 1996. Smrt i umiranje u ljudskom životu, *Počeci*, 1. (1.), 19–36.
14. Sudec, Ana. 2015. Eufemizmi u Rječniku Vladimira Anića i aktivnoj uporabi, diplomski rad, Filozofski fakultet, Rijeka.

15. Škarić, Ivo. 1982. *U potrazi za izgubljenim govorom*. Zagreb: Školska knjiga.
16. Ullmann, Stephen, 1967. *The Principles of Semantics*. Oxford: Basil Blackwell / Glasgow: Jackson, Son & CO.
17. Wang, Liting. 1998. *Wei wan yu*. Beijing: Xinhua Publishing House.
18. Yule, George. 1996. *Pragmatics*, Oxford: Oxford University Press.
19. Zhang, Xia. 2014. Si wang wei wan yu zhong de yin yu, *Wen jiao zi liao*, (29):134–136.
20. Zhang, Yongfen. 2009. Han yi wei wan yu dui bi yan jiu, doktorski rad, East China Normal University, Shanghai.

Mrežni izvori

1. Hina. 2019. 'HRVATSKA JE JOŠ UVIJEK HOMOFOBICNA' Javnost ima sve više razumijevanja za prava LGBTIQ osoba, ali to nestaje čim one žele postati roditelji. <https://www.jutarnji.hr/life/hrvatska-je-jos-uvijek-homofobicna-javnost-ima-sve-vise-razumijevanja-za-prava-lgbtqi-osoba-ali-to-nestaje-cim-one-zele-postati-roditelji-9449453> [pregled 17.6.2022].
2. HJP = Hrvatski jezični portal. <http://hjp.znanje.hr/> [pregled 17. 6. 2022].
3. Liu, Fei. 2015. Leng zi nan zi zhi duo shao han zi ying gai xue duo „shen“? http://m.haiwainet.cn/middle/3541085/2015/0504/content_28696806_1.html [pregled 14.6.2022].
4. New Concept Mandarin. Postoje li sličnosti između kineskog i engleskog? <https://www.newconceptmandarin.com/learn-chinese-blog/similarities-chinese-english/> [pregled 14.6.2022].
5. Pechtel, Loren. 2019. How Many Syllables Does English Have? (2009). <https://news.ycombinator.com/item?id=21714701> [pregled 14.6.2022].
6. ZDIC. Bihui. 2022. <https://www.zdic.net/hans/%E9%81%BF%E8%AE%B3> [pregled 19. 6. 2022].
7. ZDIC. Chengyu. 2022. <https://www.zdic.net/hans/%E6%88%90%E8%AF%AD> [pregled 18. 6. 2022].

Usporedba eufemizama u hrvatskom i kineskom jeziku

Sažetak

U ovome su se diplomskome radu usporedile sličnosti i razlike u povijesnom razvoju, temama, postupcima eufemizacije i funkcijama eufemizama u hrvatskome i kineskom jeziku. Postanak eufemizama u kineskom i hrvatskom ima zajednički uzrok, to jest tabu, a u suvremenom je društvu nastanak eufemizama dobio novu motivaciju, odnosno vođenje računa o osjećajima drugoga. Eufemizmi u kineskom i hrvatskom obuhvaćaju mnoge zajedničke teme koje se mogu podijeliti u dvije skupine: eufemizmi vezani za život pojedinca i za društveni život. Postoje i razlike u upotrebi specifičnih eufemizama pod utjecajem različitih povijesti, kultura i vjerskih uvjerenja dviju zemalja. S gledišta strateških modela eufemizacije, pokazuju se mnoge identične ili slične strategije tvorbe eufemizama s fonetskoga, gramatičkoga i leksičkoga aspekta te semantičkih promjena, a oba jezika imaju i jedinstvene strategije eufemizacije zbog vlastite jezične posebnosti. Eufemizmi u hrvatskome i kineskom imaju i velike sličnosti u pragmatičkim funkcijama. Nastojeći popuniti istraživačku prazninu u tome području, ovaj će rad pridonijeti učenju jezičnih posebnosti obaju jezika, razumijevanju dviju kultura i poboljšanju međukulturne komunikacije dvaju naroda.

Ključne riječi: eufemizmi, eufemizacija, usporedba, hrvatski jezik, kineski jezik

Comparative study of euphemism in Croatian and Chinese language

Abstract

In this thesis the similarities and differences between Croatian and Chinese euphemisms in terms of historical development, themes, patterns of euphemization and functions are compared. Euphemisms in Chinese and Croatian have a common reason of emergence, namely taboos. In modern society, on the other hand, euphemisms are used for a new reason, which is to consider the feelings of others. Euphemisms in Chinese and Croatian deal with many common themes that can be divided into two groups: euphemisms related to personal life and social life. Under the influence of the different histories, cultures, and religious beliefs of the two countries, the specific use of euphemisms differs. As regard to the strategies of euphemization, there are many identical or similar strategies in terms of phonological, grammatical and lexical aspects as well as semantic changes. The two languages also have unique ways of euphemization due to their different linguistic features. Euphemisms in Croatian and Chinese have great similarities in their pragmatic functions as well. This thesis will try to fill the research gap in this field and contribute to the study of the characteristics of both languages, understanding of both cultures, and improving the cross-cultural communication between the two peoples.

Key words: euphemisms, euphemization, comparative study, Croatian language, Chinese language

Životopis

Rođena sam 10. srpnja 1998. u Yiyangu u Kini gdje sam završila osnovnu i srednju školu. Na Sveučilištu za strane studije u Pekingu završila sam preddiplomski studij hrvatskog jezika. U ak. god. 2020./2021. upisala sam diplomski jednopredmetni studij kroatistike na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Bavim se fotografijom i kineskom kaligrafijom.